

పైతృక గృహప్రవేశ విధి

(శిలాన్యాసవిధి సహితం)

మూల గ్రంథం
మహర్షి దయానంద స్వామి విరచిత
సంస్కార విధి - గృహశ్రమ ప్రకరణం

సరళార్థకర్త :

సుమ్మార్థి

(డా. కోడూరి సుబ్బారావు)

ముద్రణ - వితరణ

గాయత్రీ ఆశ్రమ ట్రస్టు ప్రచురణ

ఓం ఉరుం నో లోకం అనునేషి విద్వాన్
స్వర్వత్ జ్యోతిరభయం స్వస్తి!
ఋష్యా త ఇంద్ర స్థవిరస్య బాహూ
ఉపస్థేయామ శరణా బృహంతా॥

- ఋగ్వేదం (6-47-8) అథర్వ (19-15-4).

ఓ ఇంద్రా! అనంత ఐశ్వర్యసంపన్నా! నీవు విద్వాన్ - సర్వజ్ఞుడవు విద్యాప్రదాతవు. మమ్ము ఆ గొప్ప లోకమునకు చేర్చి సమర్థుడవు. ఆ లోకమెట్టిదన (స్వర్వత్) అచట అనందమే అనందము. దుఃఖము లేకమాత్రమైన ఉండదు. (జ్యోతిః) జ్ఞాన ప్రకాశమే జ్ఞాన ప్రకాశము. అజ్ఞానమునకు తావే ఉండదు. అభయం - భయరహితము. అశుభము ఒక్కటి కూడా ఉండదు. స్వస్తి - అచట శుభములే శుభములు.

ఓ ఇంద్ర! స్థవిరస్య తే బాహూ - గొప్పవాడవగు నీ బాహువులు ఋష్యా - సమస్త బాధలను నశింపజేయునవి. అందుచే నీ బాహువుల నాశ్రయించి ఉపాసనా మగ్నుల మగుచున్నాము! నీ శరణు జొచ్చుచున్నాము. మమ్ము కరుణించి కాపాడుము.

వైదికో గృహప్రవేశ పథి

(శిలాన్యాసవిధి సహితం)

మూల గ్రంథం
మహర్షి దయానంద స్వామి విరచిత
సంస్కార విధి - గృహోక్తమ ప్రకరణం

కర్త :
సుమ్మార్తి
(డా. కోడూరి సుబ్బారావు)

ముద్రణ - వితరణ
గాయత్రీ ఆశ్రమ ప్రెస్సు ప్రచురణ

గాయత్రీ గ్రంథమాల : 63

వైదిక గృహప్రవేశ విధి

(శిలాన్యాస విధి సహితం)

ప్రథమ ముద్రణ : ప్రతులు 1000

సృష్టి సంవత్సరము : 1, 97, 29, 49, 117

విక్రమాబ్జము : 2074

దయనందాబ్జము : 192

శ్రీ హేవళంబి నామ సంవత్సర అశ్వయుజ విజయ దశమి

మూల్యము : 30/- (పొస్తు ఖర్చులు అదనం)

ప్రతులకు :

- 1) గాయత్రీ ఆశ్రమ బ్రహ్మ - అర్య సమాజము మేడిబావి,
12-10-586/6, ఇందిరానగర్, రోడ్ నెం. 2,
వారాసిగూడ, సికింద్రాబాద్ - 500 061, సెల్ : 9848011073.
- 2) డా॥ కోడూరి సుబ్బారావు, వైదిక వానప్రస్థాశ్రమం,
హనుమాపురం, భువనగిరి గంజ్ - 508 117,
సెల్ : 9908994084, 9290604641.
- 3) అర్యసమాజము - సీతాఫలమండి, సికింద్రాబాద్ - 500 061.
ఫోన్ : 040-27071816, 9133134156, 9246174018.
- 4) పం. మురళీ బ్రహ్మచారి, జూలమ్మగుడి ఎదురుగా,
రెజిమెంటల్ బజార్, సికింద్రాబాద్. ఫోన్ : 9441033702.

డి.సి.సి. & స్రాంసింగ్ :

విక్రాంత స్ట్రాంట్ పబ్లిషర్స్,

వారాసిగూడ, సికింద్రాబాద్ - 500 061.

ఫోన్ : 9705085608.

ముందు మాటలు (Foreword)

గృహస్థునకు తనదంటూ ఒక గృహం ఉండటం చాలా అవసరం. లేకుంటే చాలా యిబ్బందు లొస్తాయి. అద్దె యిల్లు అయితే గృహ యజమాని యిల్లు ఖాళీచేసి పొమ్మంటే మరల సామానులన్నీ సర్దుకొని TO LET బోర్డుకట్టిన యింటికోసం వీధులన్నీ తిరగాలి. అనుకూలమైన యిల్లు దొరకటం కష్టం. అందుకనే వేదం గృహస్థునకు స్వగృహం తప్పక ఉండాలంటుంది.

మహర్షి దయానంద సరస్వతిగారు వేదమంత్రాల ఆధారంగా ఆదర్శగృహం ఎలా ఉండాలో ముందు వివరించి అనంతరం గృహ ప్రవేశ విధివిధానాలు వ్రాశారు. ప్రాచీన ఋషులు వ్రాసిన గృహ్య సూత్రాలను పరిశీలించి, అందలి ప్రక్షిప్తాలను తొలగించి చక్కటి వివరణ యిస్తూ హిందీలో సంస్కార విధిని వ్రాశారు. దానిని నేను సరళంగా వివరించే ప్రయత్నం చేశాను.

దానితో బాటు పం. మదనమోహన విద్యాసాగరు గారు వ్రాసిన శిలాన్యాస విధి కూడా చేర్చాను. కొందరు చిన్న పురోహితులు ఆ మంత్రాలకు సరకార్థం వ్రాసి ప్రచురించమని చాలా కాలంగా కోరుతున్నారు. అది కూడా ఇది వ్రాయటానికి ఒక ముఖ్యకారణం. ఆరోగ్యం అనుకూలించకపోయినా ఓపిక తెచ్చుకుంటూ వ్రాశాను. ఇంద్రేవైనా పొరబాట్లుంటే విద్వాంసులు, పాఠకులు తెలుపగోరుచున్నాను. రెండవ ముద్రణలో సరిచేసుకుంటాను.

ధన్యవాదములు

తెనాలి వాస్తవ్యులు, వైదికధర్మ వ్యాప్తికై తమశక్తి కొలది శ్రమించువారునైన శ్రీ గొడవర్తి కోటేశ్వర రావుగారు అప్పుడప్పుడ నాకు ఫోనుచేసి మీరేమైన కొత్తపుస్తకాలు వ్రాశారా? నేను ఒక పుస్తకానికి ముద్రణవ్యయం దానంగా నిస్తానంటూ అడుగుతూ ఉంటారు. ఇంతకు ముందు పుస్తకాలకు ముద్రణవ్యయాన్ని దానంగా యిచ్చారు. ఈ 3వ పుస్తకానికి కూడా వారే ముందుకు యిచ్చారు. వారి ప్రచారాభిలాషకు నా అభినందనలు. నా హృదయపూర్వక ధన్యవాదములు. సర్వవ్యాపక సర్వేశ్వరుడు వారికి దీర్ఘ ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యాలను ప్రసాదించనుగాక.

ఈ పుస్తకం ప్రూఫులు చూసి పెట్టిన మా సీతాఫలమండి అర్యసమాజ కార్యదర్శిగా నున్న శ్రీ డి. గంగాధర అర్యగారికి, అందంగా ముద్రించియిచ్చిన విక్రాంత్ ప్రింట్ హౌస్ చి. రావికంటి దీనదయాల్ గారికి మరియు వారి Staff కు నా ధన్యవాదములు.

- సుమ్మార్తి
(గ్రంథకర్త)

ద్రవ్యదాత పరిచయము

శ్రీ॥ శే॥ శ్రీమతి లలిత కుమారి

జననము: 17-2-1950 మరణము: 5-10-2009

శ్రీమతి గొడవర్తి లలిత కుమారి గారి జ్ఞాపకార్థం

భర్త శ్రీ కోటేశ్వరరావు గారు రూ. 10,000/- లు దాన మొసంగిరి

శ్రీమాన్ గొడవర్తి కోటేశ్వరరావు ఆర్య గారి ధర్మపత్ని శ్రీమతి లలిత కుమారి భర్తను అనుసరించి యింటిని తీర్చిదిద్దిన ఇల్లాలు. వీరికి ముగ్గురు కుమారులు మరియు ఒక కుమార్తె వైదేహి. మొదటి కుమారుడు వంశీకృష్ణ. 2వ కుమారుడు ఉమా మహేశ్వరరావు. వీరి ధర్మపత్ని ఆదిలక్ష్మి. వీరి కుమారుడు చైతన్యకుమార్, కుమార్తె లక్ష్మి లహరి. 3వ కుమారుడు కిషోర్. వీరి ధర్మపత్ని ఉషారాణి. వీరి కుమార్తె హారిక, కుమారుడు గిరీష్ కుమార్. శ్రీ కోటేశ్వరరావు గారి కుమార్తె శ్రీమతి చౌటా కోమలవల్లి, భర్త సత్యనారాయణ. వీరి కుమార్తెలు రాజ్యలక్ష్మి మరియు ప్రియాంక.

శ్రీమాన్ గొడవర్తి కోటేశ్వరరావు ఆర్య మొదటి నుండి భగవంతుని పట్ల అచంచలమైన భక్తి విశ్వాసాలు కలిగి ఉండి పౌరాణిక పద్ధతిలో దేవాలయాలను దర్శిస్తూ మూర్తిపూజల యందు శ్రద్ధ కలిగియుండిరి. పూర్వజన్మ సుకృతము మరియు దైవానుగ్రహముల వలన వీరికి తెనాలి ఆర్యసమాజముతో పరిచయము కలిగినది. పండిత గోపదేవశాస్త్రిగారి ప్రవచనముల ద్వారా వేదోక్త సర్వవ్యాపక పరమేశ్వర తత్వాన్ని తెలుసుకొని నిత్యాగ్నిహోత్రులై, ధ్యాన సంధ్యలను విధిగా పాటిస్తూ వేదానుకూల గ్రంథాలను నిత్యం స్వాధ్యాయం చేస్తూ, బంధుమిత్రులను ప్రోత్సహిస్తూ, యజ్ఞయాగాధి క్రతువులు చేయిస్తూ, షోడశ సంస్కారాలను శక్తికొలదిగా నిర్వహిస్తూ ఆర్యసమాజము ద్వారా వేద ప్రచారము గావించుచున్నారు. తెనాలి ఆర్యసమాజముపై కూడా వీరికి చాలా గౌరవము. ఎవరు వచ్చినా రాకున్నా పట్టించుకోక సమాజమునందు నిత్యము యజ్ఞము తప్పక నిర్వహిస్తారు. వీరు పలుమార్లు శిక్షణా శిబిరాలలో పాల్గొని జ్ఞానం పెంచుకొని శక్తికొలది పవిత్ర కార్యాలకు తమ ధనాన్ని దానంగా యిస్తున్నారు.

ఈ సందర్భంగా తెనాలి ఆర్యసమాజము గురించి కూడా ఒక మాట తెలుసుకోవాలి. పం. గోపదేవశాస్త్రి గారి జన్మస్థలమైన కూచిపూడికి సమీపంలో ఉండటం వలన గోపదేవశాస్త్రి గారి ప్రవచనాలు తెనాలి ఆర్యసమాజములో ఎక్కువగా జరుగుచుండేవి. పండిత వెంకయ్యార్య గారి జన్మస్థలం తెనాలి కనుక వారి మార్గదర్శకత్వంలో ఎందరో వేదప్రచారకులు మరియు పురోహితులు యిక్కడ నిర్మాణమయ్యారు. వీరిలో శ్రీ గొడవర్తి కోటేశ్వరరావు ఆర్య గారు కూడా ఒకరై ఉన్నారు. వీరు ఈ పుస్తక ముద్రణకు రూ. 10,000/-లు దానమొసంగినారు. సర్వ వ్యాపక సర్వేశ్వరుడు వీరికి సంపూర్ణ ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యాలు కలగాలని కోరుచున్నాము.

ఇట్లు
గాయత్రీ ఆశ్రమ ప్రస్తు

ప్రాతః స్మరణ సూక్తం - భగ సూక్తం

(ఉదయం నిద్ర లేవగానే చదువాలి)

1. ఓం ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరింద్రం హవామహే
ప్రాతర్మితా వరుణా ప్రాతరశ్వినా ।
ప్రాతర్భగం హవణం బ్రహ్మణస్పతిం
ప్రాతస్సోమ ముత రుద్రం హవేమ ॥ (ఋ. 7-41-1)
2. ఓం ప్రాతర్దితం భగముగ్రం హవేమ
వయం పుత్రమదితేర్ యో విధర్తా ।
అధశ్చిద్యం మన్యమానస్తురశ్చిద్
రాజాచిద్యం భగం భక్షిత్యాహ ॥ (ఋ. 7-41-2)
3. ఓం భగ ప్రజేతర్ భగ సత్యరాధో
భగేహం ధియముదవా దదన్తుః ।
భగ ప్రతో జనయ గోభిరత్వైర్
భగ ప్రస్ఫుభిర్ నృవంతః స్వామ ॥ (ఋ. 7-41-3)
4. ఓం ఉతేదాసీం భగవంతః స్వామ
ఉతధ్రువిత్వ ఉత మధ్యే అవన్నీమ్ ।
ఉతోదితా మఘవన్ త్సూర్యస్య
వయం దేవానాం సమతౌ స్వామ ॥ (ఋ. 7-41-4)
5. ఓం భగ ఏవ భగవానస్తు దేవా
స్తేన వయం భగవంతః స్వామ ।
తం త్వా భగ సర్వ జ్యోహవీతి
స నో భగ పుర ఏతా భవేహ ॥ (ఋ. 7-41-5)
6. ఓం సమధ్వరాయోషసో సమస్త
దధిత్రావేన శుచయే వదాయ ।
అర్వాదీనం వసువిదం భగం వో
రథమివాశ్వా వాజిన ఆ వహన్తు ॥ (ఋ. 7-41-6)
7. ఓం అశ్వావతీ ర్గోమతీర్న ఉషాసో వీరవతీః
సదముచ్చన్తు భద్రాః ।
ఘృతం దుహోన విశ్వతః ప్రపీతా యూయం
పాత నస్త్రీభిః సదానః ॥ (ఋ. 7-41-7)

వైదిక గృహప్రవేశ విధి

భారతీయార్యులు వేదమతానుయాయులు. తమ యింట జరుపుకొను ప్రతి శుభకార్యం వేదమంత్ర పూర్వకంగా అగ్నిహోత్ర విధితో జరుపుకుంటారు. అప్పుడే ఆ గృహంలోని సూక్ష్మమైన దోషాలు మలినాలు, తొలగిపోయి గృహవాతావరణం శుద్ధమౌతుంది. జలంతో, రంగులతో, అలంకరణలతో, సత్యనారాయణాది ప్రతాలతో జరుగు శుద్ధి అగ్నిహోత్ర క్రియతో జరిగినంత శుద్ధంకాదు. మహర్షి దయానందులవారు ప్రాచీన ఋషులు వ్రాసిన గృహ్యసూత్ర గ్రంథాలను పరిశీలించి అందలి ప్రక్షిప్తాలను (మధ్యకాలీన పౌరాణిక పండితులు చేర్చిన మూఢనమ్మకాలను, ఆచారాలను తొలగించి వాటికి సందర్భోచిత వేదమంత్రాలను కొన్ని చేర్చి గృహస్థులు చేసుకునే శుభకార్యాలను ఏ విధంగా జరుపుకోవాలో “సంస్కారవిధి” అనే పేరుతో ఒక చక్కటి గ్రంథాన్ని వ్రాశారు. దానిలో గర్భాధాన క్రియ మొదలు అంత్యేష్టి వరకు మానవులు జరుపుకోవలసిన సంస్కారాలను (శుభకార్యాల విధి విధానాలను) వివరించారు. అవన్నీ హేతుబద్ధంగాను ఈశ్వరీయమైన వేదజ్ఞానానికి అనుకూలంగాను ఉన్నాయి. ఆ సంస్కారవిధి గ్రంథంలోనిదే ఈ గృహప్రవేశ విధి.

ప్రతీ సంస్కారాన్ని వివరించే ముందు మహర్షి అందుకు తగిన కొన్ని వేదమంత్రాలను ఉదహరించి వివరించారు. అందుచే అవన్నీ సృష్టికర్త మానవుల కిచ్చిన అజ్ఞలని గుర్తించాలి. అవన్నీ మానవమాత్రులందరూ ఆచరించతగినవనీ - ఆచరించాలనీ తెలుసుకోవాలి. వేదాలను గురించి స్వయంగా వేదం ఏమని చెబుతుందంటే -

ఓం యథేమాం వాచం కల్యాణీ మావదాని జనేభ్యః,

బ్రహ్మరాజన్యాభ్యాం శూద్రాయ చ స్వాయ చారణాయ ॥ - యజు. (26-2)

నేను ఈ కల్యాణకరమైన వేదాలను మానవులందరి కొరకు ఉపదేశించాను. వారు, వీరని సందేహం అక్కర్లేదు. బ్రాహ్మణులు, రాజులు (క్షత్రియులు), శూద్రులు, అర్యులు (వైశ్యులు), స్వాయులు అరణాయులు = తనవారు, పరాయివారు, స్త్రీలు,

భృత్యులు, శత్రువులు అనే భేదం లేకుండా మానవమాత్రులందరూ ఆచరించాలి. దేశ కుల మత సంప్రదాయమైన సంకుచిత భేదాలేమీ లేకుండా వేదాల నందరు చదువవచ్చు. వినవచ్చు. అనుసరించవచ్చు. ఈ విధివిధానాలన్నీ, మానవులకు, ప్రాణిమాత్రులందరికీ మేలుచేసేవే అని వేదం స్పష్టంగా చెబుతున్నది.

ప్రతి మనిషికి గృహం అవసరమే. గృహం లేనిది మానవుడు మనుగడ సాగించలేడు. పశు పక్ష్యాదులవలె చెట్లపైనను, గుహలలోను జీవించలేడు. కాను కష్టించి పండించిన పంటలను నిల్వపెట్టుకోవటానికి, వస్తువులను దాచుకోవడానికి, వండుకొని రుచిగా తినడానికి, పిల్లలకు, ఇతరులకు పెట్టడానికి, అధిక శీతోష్ణాల నుండి శరీరాన్ని రక్షించుకోవడానికి ఇల్లు అవసరమే.

పిల్లలను పెంచి పెద్దచెయ్యటానికి, వృద్ధులను సేవించటానికి, బంధు మిత్రులను అతిథులను - సాధు సంన్యాలను ఆదరించటానికి గృహం అత్యవసరం. అందుచేతనే సృష్టికర్త వేదాలలో గృహనిర్మాణ విద్యను, అందంగా అనుకూలంగా నిర్మించుకొను ఆర్కిటెక్ట్ విద్యను వేదాలలో తెలిపాడు. ఉదహరణకు కొన్ని మంత్రాలను తెలుసుకుందాము.

వేదాలలో అదర్శ గృహం

ఓం ఉపమితాం ప్రతిమితామథో పరిమితామత ।

శాలాయా విశ్వవారాయా నద్ధాని వి చృతామసి ॥ - అథర్వవేదం (9-3-1)

సృష్టికర్త ఉపదేశం :

ఓ మానవులారా! మీరు నిర్మించబోయే యిల్లు ఉపమితామ్ = అన్ని విధాలా మంచి ఉపమానయుక్తంగా (Example గా) విద్వాంసులు కొనియాడునట్లుండాలి. ప్రతిమితామ్ = ద్వారానికి ఎదురుగా ద్వారం, కిటికీకి ఎదురుగా కిటికీ, గదులకు ఎదురెదురుగా గదులు గాలి ధారాళంగా వీచునట్లుండాలి. ఇంతేగాక, ఆ యిల్లు ప్రతిమితాం = నాలుగు వైపుల సమపరిమాణంగా చతురస్రాకారంగా ఉండాలి. మరియు వారాయాః = ఆ గృహ ద్వారాలు, కిటికీలు నాలుగు దిక్కులా వాయువును గ్రహించునట్లుండాలి. కట్టుబడి గట్టిగా చాలా కాలం

ఉండునట్లుండాలి. విచ్చతామసి = మీరు నిర్మించిన గృహం ఇతరులకు మార్గదర్శకంగా (Model గా) ఉండాలి.

ఓం హవిర్ధానమగ్నిశాలం పత్నీనాం సదనం సదః ।

సదో దేవానామసి దేవి శాలే ॥

- అథర్వవేదం (9-3-7)

సృష్టికర్త ఉపదేశం :

ఆ శాలలో (ఆ గృహంలో) హవిర్ధానములు = అవు నెయ్యి, హోమద్రవ్యాలు, సమిధలు మొదలగునవి పెట్టుకోవటానికి ఒక గది ఉండాలి. హవిర్ధానమ్ = చక్కగా అలంకరించిన, హోమం చేయటానికి అనుకూలంగా నిర్మించిన ఒక యజ్ఞశాల (గది) ఉండాలి. పత్నీనామ్ సదనమ్ = ధర్మ పత్నికి, మిగిలిన స్త్రీలకు వేరువేరు గదులుండాలి. దేవానామ్ సదః = విద్వాంసులు, సాధుమహాత్ములు, పితరులు మరియు తానును ఉండుటకు వేరువేరుగా అనుకూలమైన గదులుండాలి. స్నాన, భోజన ధ్యానాదులు చేసుకొనుటకును వేరు వేరు స్థానాలుండాలి. అట్టి దేవీశాలయే - దివ్యమైన గృహమే మనకు అన్నివిధాల సుఖాన్ని యివ్వగలదు. (గృహానికి సంస్కృతంలో శాలా అని మరియొక పేరు).

ఓం అంతరా ద్యాం చ పృథివీం చ యద్ వ్యవస్తేన

శాలాం ప్రతి గృహ్ణామి త ఇమామ్ ।

యదంతరిక్షం రజసో విమానం తత్ కృణ్వే అహముదరం శేవధిభ్యః

తేన శాలాం ప్రతి గృహ్ణామి తస్మై ॥

- అథర్వవేదం (9-3-15)

సృష్టికర్త ఉపదేశం :

ఆ శాలలో (గృహానికి) అంతర్ధాం వేర్వేరు శుద్ధమైన స్థలాలు నాలుగువైపులా ఉండాలి. మరియు (ద్యామ్) సూర్యకిరణాలు కిటికీలనుండి ప్రసరిస్తూ ఆ యిల్లు ప్రకాశవంతంగా ఉండాలి. (పృథివీం) భూమితో సమానమైన దృఢమైనదిగా రాయివలె ఉండాలి. అప్పుడు “ఓ సతీమణీ! నీకు అనుకూలంగా విశాలంగా ఈ శాలను నిర్మించాను. నీవు ఈ గృహంలో ఏ యిబ్బందీలేకుండా సుఖంగా నివసించు. నేను కూడా దీనిలో నివసిస్తాను. దీనిని విశాలమైన పొడుగు వెడల్పు ఎత్తులు ఉండునట్లు

నిర్మించాను. ఇది అనేక గదులతో అనేక రకాల సుఖాలకు ఆలయంగా శోభిల్లునట్లు నిర్మించాను. ఇట్టి ఈ గృహంలో మన మిరువురము గృహస్థాశ్రమ ధర్మాలైన పంచమహాయజ్ఞాలను చేసుకుంటూ ఆనందంగా ఉందాము. రమ్ము ప్రవేశింపుము” అని ధర్మపత్నితో చెప్పగలుగునట్లు ఆ గృహాన్ని శోభాయమానంగా నిర్మించాలి.

ఓం ఉర్ధ్వస్వతీ పయస్వతీ పృథివ్యాం నిమితా మితా ।

విశ్వాన్నం బిభ్రతీ శాలే మా హింసీః ప్రతిగృహ్లాతః ॥ - అథర్వవేదం (9-3-16)

సృష్టికర్త ఉపదేశం :

ఆ గృహం మిక్కిలి బలారోగ్యాలను కలిగించునదిగా ధన ధాన్యపూరితము, జల దుగ్ధరసాలతో పూర్ణమైనదియు కావాలి. (విశ్వాన్నమ్) = సంపూర్ణమైన అన్న ఐశ్వర్యాలతో శోభిల్లుచుండాలి. మా హింసీః = అది ఎవరినీ రోగగ్రస్తులను చేసి హింసించేది కాకూడదు.

ఓం బ్రహ్మణా శాలాం నిమితాం కవిభిర్ని మితాం మితామ్ ।

ఇంద్రాగ్నీ రక్షతాం శాలామమృతౌ సోమ్యం సదః ॥ - అథర్వవేదం (9-3-19)

సృష్టికర్త ఉపదేశం :

అమృతౌ = స్వరూపముచే నాశరహితములైన, ఇంద్రాగ్నీ = వాయు అగ్నులు, ఆ యింటిలో ఉండాలి. కవిభిః మితామ్ నిమితామ్ = ఉత్తమ విద్వాంసులైన శిల్పులచే (అర్కిటెక్ట్స్ చే) అన్ని ఋతువులలోను సుఖాన్ని కలిగించునట్లుగా యింటిని నిర్మించుకోవాలి. ఆ శాల ఆ యింటిలోని వారినందరిని రక్షించేదిగా ఉండాలి.

వివరణ : అంటే - నాలుగు వైపులనుండి శుద్ధమైన గాలివచ్చి మలిన వాయువును తొలగించే విధంగా నిర్మించుకోవాలి. అట్లే, సుగంధాన్ని కలిగించు హోమద్రవ్యాలతో, ఘృతంతో నిత్యాగ్ని హోత్రం చేస్తూ ఆ యింటిని సుగంధయుక్తము, ఆరోగ్య కరము, సుఖకారకము అగునట్లు చేసుకోవాలి. అట్టి గృహంలో మనం నివసించాలి. చుట్టు ప్రక్కల వారికి సుగంధాన్ని, బలారోగ్యాలను కలుగించునట్లు మనం వ్యవహరిస్తూ ఉండాలి.

ఓం యా ద్విపక్షా చతుష్పక్షా షట్పక్షా యా నిమీయతే ।

అష్టాపక్షాం దశపక్షాం శాలాం మానస్య పత్నీ మగ్నిర్గర్భ ఇవా శయే ॥

- అథర్వవేదం (9-3-21)

సృష్టికర్త ఉపదేశం :

ఓ మానవులారా ! మీ మీ శక్తుల ననుసరించి రెండు గదులతోగాని, 4 గదులతోగాని యింటిని నిర్మించు కోవచ్చును. 6,8,10 గదులతో కూడా నిర్మించుకోవచ్చును. (పక్షము లను పదము వచ్చింది కనుక ఆ గదులు మధ్యకక్షకు ముఖ్యమైన వాలుకొ పక్షములుగా - రెక్కలుగా ఉండాలని భావం).

మానస్య శాలామ్ పత్నీమ్ అగ్నిః + గర్భ ఇవ అశయే = పై విధంగా నిర్మింపబడిన ఆ శాల ఏ విధంగా పత్నిని బొంది అగ్నిమయమైన యార్తవ వీర్యాలు (అండ వీర్యాలు) గర్భరూపముదాల్చి గర్భాశయమున స్థిరపడునో, ఆ విధంగా గృహంయొక్క తలుపులన్నీ ఉండాలి.

ఓం ప్రతీచీం త్వా ప్రతీచీనః శాలే ప్రైమ్యహింసతీమ్ ।

అగ్ని రహ్యస్త రావశ్చర్తస్య ప్రథమా ద్వాః ॥ - అథర్వవేదం (9-3-22)

సృష్టికర్త ఉపదేశం :

హే పరమేశ్వరా! నీ కృపవలన ఏ గృహం పూర్వాభిముఖంగాను, పశ్చిమ ద్వార యుక్తంగాను, హింసాది దోషరహితంగాను, తూర్పుద్వారానికి ఎదురుగా పడమటి ద్వారం ఉండి మధ్యన అగ్ని గృహం (అగ్నిహోత్రం చేసుకునే) గది ఉండునో, పుష్కలంగా నీరు లభించే గది, (ఋతస్య = సత్యధ్యానానికి) సంధ్యా, జప ధ్యానాదులు చేసుకునే గది, ముఖ్య ప్రవేశ ద్వారము మొదలగునవి ఉండునో అట్టి గృహాన్ని నేను చక్కగా పొందుదును గాక!

ఓం మానః పాశం ప్రతిముచో గురుర్పారో లఘుర్భవః

వధూమివ త్వా శాలే యత్ర కామం భరామసి ॥ - అథర్వవేదం (9-3-24)

స్మృతికర్త ఉపదేశం :

ఓ శిల్పులారా! మా యొక్క శాలను (గృహాన్ని) గట్టి బందోబస్తుగా వందల సంవత్సరాలు నిలిచి ఉండేదిగా నిర్మించండి. (గురుర్భారః లఘుర్భవ) గొప్పభారాన్ని లఘువుగా తేలికగా మోయగల స్తంభాలతో (పిల్లర్లతో) కట్టండి. యత్రకామం వధూమివ భరామసి = మా ఏ ఏ కోరికలున్నవో వాటి కనుగుణంగా యింటిని నిర్మించండి. అట్టి దానిని వరుడు వధువును స్వీకరించునట్లు మేము స్వీకరించి దానిని మేము చక్కగా భరింతుముగాక! చక్కగా Maintain చేయుదుముగాక!

ఇట్టివే మరెన్నో ప్రమాణాలు వేదాలలో అక్కడక్కడ ఉన్నాయి.

గృహప్రవేశ విధి :

కావలసిన వస్తువులు : ఒక పెద్ద ఓమ్ పతాకము, పొడుగు కఱ్ఱ సంపాదించి యింటి ముఖ్య ద్వారం వద్ద కుడివైపు గట్టిగా పొతించాలి. నాలుగువైపుల చిన్న చిన్న ఓం పతాకాలు కట్టెలకు కట్టి అందంగా అలంకరించుకోవాలి. గడపలను పసుపు కుంకుమ తెలుపురంగుతో (సుద్ధలతో) అలంకరించుకోవాలి.

2. నవధాన్యాలు (వీలైనంతవరకు క్రొత్తవి) గుప్పెడు గుప్పెడుగా కలిపి పెద్ద పళ్ళెరంలో ఒక గిన్నెలో పెట్టుకోవాలి. గోమయము (అవుపేడ) కొద్దిగా, పెద్ద అకులు 5,6. పాలు పెరుగు తేనె కలిపిన ఒక గ్లాసు, గరిక పోచలు లేదా దర్బలు, పసుపు కుంకుమ భరిణలు, అక్షంతలు, గంధము మొ॥నవి ఆ పెద్ద పళ్ళెరంలో అమర్చుకోవాలి. ఇవన్నీ ద్వారపూజకొరకు. శాలాహోమం మధ్యలోలేచి యింటి బయటకు వచ్చి ఈ ద్వారపూజ చెయ్యవలసి ఉంటుంది. కనుక ముందుగానే అన్నీ సిద్ధం చేసుకొని ఆ పెద్ద పళ్ళెరాన్ని యజ్ఞకుండానికి కొద్ది దూరంలో పెట్టుకోవాలి.

3. ద్వారాలన్నిటిని మామిడాకుల తోరణాలతో అలంకరించుకొని, మధ్యగదిలో లేదా హాలులో ఒక యజ్ఞకుండాన్ని ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. మరొక చిన్న రేకుయజ్ఞకుండంలో సమిధలు పేర్చి సిద్ధంగా ఉంచుకోవాలి. శాలాహోమం మధ్యలో ఈ చిన్న యజ్ఞకుండాన్ని నాలుగువైపులా ఉండే గదులలోనికి తీసుకువెడుతూ రెండేసి అవసరాలు ఇవ్వవలసి ఉంటుంది. కనుక సిద్ధంగా పెట్టుకోవాలి.

3. ఒక పెద్ద కలశంలో, మరియొక చిన్న కలశంలో నీళ్ళు పోసి రెండేసి మామిడాకులు వాటిలో పెట్టుకొని సిద్ధంగా ఉంచుకోవాలి.

4. 5,6 కొబ్బరి కాయలు, ఒక గుమ్మడి కాయ (ఇవి లేకున్నా ఫరవాలేదు) యొక పళ్ళెరంలో పెట్టుకోవాలి. 3 పూలమాలలు, ఆశీర్వాదానికి కొన్ని విడి పూవులు అక్షంతలు తయారుగా ఉండాలి. మధ్య యజ్ఞవేదికను చక్కగా పూలతోను, వివిధ పండ్లతోను అలంకరించుకోవచ్చు. ఇవి అనివార్యం కాదు. వారి వారి శక్తికొలది చేయవచ్చును. చాల ముఖ్యమైనవి భక్తి శ్రద్ధలు. (పైవి లేకున్నా ఫరవాలేదు).

5. నూతన యజ్ఞోపవీతాలు కొన్ని సిద్ధంగా పెట్టుకోవాలి. యజ్ఞకర్తలైన స్త్రీపురుషులు యజ్ఞోపవీతధారులై యజ్ఞకార్యం చెయ్యవలసి ఉంటుంది. యజ్ఞోపవీతాన్ని గురించిన వివరాలు “యజ్ఞోపవీత వైశిష్ట్యం” పుస్తకంలో చూడండి.

గృహ ప్రవేశం :

మొదటి క్రియ :- ఓం ధ్వజ స్థాపన : పతిపత్నులిరువురు ముందుగా ముఖ్యద్వారం ఎదురుగా స్థాపింపబడిన ఓం పతాక ధ్వజం వద్ద నిలబడి ఈ క్రింది విధంగా సంకల్పించుకొని నీటితో ఒక ఆహుతి నివ్వాలి. అంటే ధ్వజస్తంభం నాటిన ప్రదేశంలో ఈ క్రింది మంత్రం చదివి కొద్ది నీరు పోయ్యాలి.

ఓం అచ్యుతాయ భోమాయ స్వాహా । - పారశ్కర గృహ్యసూత్రాలు (3-4-3)

ఓం నామక సర్వవ్యాపక, సర్వ సంరక్షక, సర్వేశ్వరా! నీ కృపవలన మేము స్థాపించిన ఓం ధ్వజం భూమిపై స్థిరంగా ఉండును గాక! నదా గొప్పగా ప్రకాశించుచుండును గాక! దీనిని కాపాడు కొనగల శక్తిని మాకు ప్రసాదింపుము.

రెండవ క్రియ :- జలప్రోక్షణం. ఇంటి చుట్టూ బయటవైపు ఉన్న ద్వారాల వద్ద కలశంలోని నీటిని మామిడాకులతో చిలకరిస్తూ ఈ క్రింది మంత్రాలతో ప్రార్థన చెయ్యాలి. క్రొత్త యింటిలో ఉన్నవారంతా బయటకు రావాలి. లోపల ఎవరూ ఉండవద్దు. యజమానులు ద్వార ప్రవేశం చేసిన తదుపరి ఒకరొకరుగా లోపలికి ప్రవేశించాలి.

1. తూర్పు ద్వారం వర్ణ :-

ఓం ఇమా ముచ్చ్రయామి భువనస్యనాభిం వసోర్ధారాం
ప్రతరదీం వసూనామ్, ఇహైవ ద్రువాం నిమినోమి
శాలాం క్షేమే తిష్ఠతు ఘృతముచ్చ్రయమాణా ॥

- పా.గృ. (3-4-4)

హే పరమేశ్వరా! మేము నిర్మించుకొన్న ఈ ఇల్లు మాకు చక్కటి
అశ్రయమిచ్చును గాక! ఇది భువనాలకు నాభివలె లోకులకు మేలు చేయునది
అగును గాక! ధనధాన్యాలతో భర పూర్ణమై పేదలకు పెన్నిధియై బయటకు
ప్రవహించునుగాక! ఈ గృహం భూమిపై స్థిరంగా ఉంటూ ఘృత దుగ్ధాదులతో
మమ్ము పోషించుచుండును గాక!

2. దక్షిణ ద్వారం వర్ణ :-

ఓం అశ్వావతీ గోమతీ సూన్యతావత్సుచ్చ్రయస్య

మహతే సౌభగాయ, అ త్వా శిశురాక్రన్తత్వా గావో ధేనవో వాశ్యమానాః

- పా.గృ. (3-4-4)

మా ఈ ఇల్లు అశ్వులతో, గవాది పశువులతో, సదా ప్రియవచనాలు
పలుకు కుటుంబీకులతో కళకళలాడుచు మమ్ము సౌభాగ్యవంతులను చేయునుగాక!
శిశువుల రోదనలతో, ఆవుదూడల అంబా అంబా అను అరపులతో, పాడిపంటలతో
మాకు సకల సుఖములను ప్రసాదించునుగాక!

3. పడమట ద్వారం వర్ణ :-

ఓం అ త్వా కుమార స్తరుణ అవత్సో జగదైః సహ,

అ త్వా పరిస్రుతః కుంభ అదధ్నః కలశైరుప,

క్షేమస్య పత్నీ భృహతీ సువాసా రయిం నో ధేహి సుభగే సువీర్యం

- పా.గృ. (3-4-4)

హే పరమేశ్వరా! నీ కృపవలన ఈ ఇల్లు బాలబాలికలతో యువతీ
యువకులతో, పాలుపెరుగులతో నిండిన పూర్ణకుంభాలతో కళకళలాడుచుండునుగాక!
నా పత్ని పట్టువస్త్రాలతో, ఆభరణాలతో అందరి క్షేమాన్ని కోరుతూ గృహలక్ష్మియై
ఈ ఇంటి తిరుగాడు చుండునుగాక! మా ఇల్లు అందమైన పరదాలతో, వివిధ
సంపదలతో వర్ణిల్లుచుండును గాక!

4. ఉత్తర ద్వారం వద్ద :-

ఓం అశ్వావధ్ గోమ దూర్హస్వత్ వర్ణం వనస్పతేరివ,

అభినః పూర్వతాగం రయిరిదమను శ్రేయో వసానః - పా.గృ. (3-4-4)

హే సర్వేశ్వరా! మా ఈ గృహం ప్రయాణ సాధనాలైన అశ్వాలతో, గవాది పాలనిచ్చు పశువులతో, రకరకాల ఫలపుష్పాలనిచ్చు వనస్పతులతో, అతిథి అభ్యాగతులకు, అనాథులకు, పేదలకు ఆశ్రయమిచ్చు కల్పతరు వగునుగాక!

పై పారశ్చర మహర్షి మంత్రాలతో ఆ యా దిక్కులలోని ద్వారాల వద్ద కళశంలోని నీళ్ళు చిలుకరించి ప్రార్థనా పూర్వక సంకల్పం చేసుకోవాలి. ఇంటిని ఆ విధంగా తీర్చిదిద్దటానికి పూర్ణ ప్రయత్నం చెయ్యాలి. అనంతరం గృహంలో ప్రవేశించటానికి సంసిద్ధులుకావాలి.

గృహప్రవేశం - ద్వార ప్రవేశం

పతీపత్ను లిరువురు ముఖ్యద్వారము వద్ద చేతులు జోడించి ఈ క్రింది మంత్రంతో గృహంలో ప్రవేశించుటకు విద్వాంసుల అనుమతి కోరాలి. పత్ని పతికి కుడివైపున ఉండాలి. ఇద్దరూ సమానంగా నిలబడాలి. పిల్లలు, బంధువులు వారివెనుక ఉండాలి. అందరూ ఒకరితరువాత ఒకరు కుడికాలు ముందు లోపలికి పెట్టి లోనికి ప్రవేశించాలి.

యజమానులు :

హే బ్రహ్మన్ ప్రవిశామి ఇతి.

ఓ విద్వాంసులారా! ఈ గృహమున ప్రవేశింప అనుమతి నిండు.

పురోహితులు :

వరం భవాన్ ప్రవిశతు

ఓ యజమాన దంపతులారా! మంచిది. మీరు వ్రసన్న మనస్సులై ప్రవేశింపుడు.

యజమానులు :

ఓం ఋచం ప్రపద్యే - శివం ప్రపద్యే ।

మేమీ ఇంటి ద్వారా పంచమహాయజ్ఞాలు చేస్తూ యశస్సును (కీర్తిని), సుఖశాంతులను పొందుదుము గాక!

అంటూ కుడికాలు ముందుపెట్టి లోనికి ప్రవేశించాలి.

అనంతరం యజమానులు, పురోహితులు, పెద్దలు, బంధుమిత్రులు, పరివారము అందరు లోనికి ప్రవేశించాలి. అందరు ఒకసారి ప్రదక్షణ క్రమంలో హాలులోను, గదులలోను కలియ తిరిగి వారి వారి ఆసనములలో వారు కూర్చుని బృహద్ యజ్ఞవిధిని చేయ ఉపక్రమించాలి.

బృహత్ యజ్ఞం (సామాన్య ప్రకరణమ్) :-

హాలు మధ్యలో ప్రధాన యజ్ఞవేదికను అమర్చాలి. నాలుగు దిక్కులా ఉండు గదులలో 4 చిన్న చిన్న యజ్ఞవేదికలను అమర్చుకోవాలి. ప్రధాన వేది వద్ద గృహ యజమానులు వతీవత్తులు పూర్వాభిముఖులై కూర్చోవాలి. యాజ్ఞిక నియమాన్ననుసరించి పత్తి పతికి కుడివైపున కూర్చోవాలి. పురోహితులు దక్షిణమున ఉత్తరాభిముఖులై కూర్చోవాలి. కుటుంబ సభ్యులు మిగిలిన రెండు వైపుల కూర్చోవచ్చును.

నాలుగు వైపుల అమర్చిన చిన్న యజ్ఞవేదికల వద్ద బంధువర్గంలోని వారు కూర్చొన వచ్చును. అనంతరం పురోహితులు ఋత్విక్ వరణ, సంకల్ప ఆచమన, ఇంద్రియ స్పర్శాది క్రియలు చేయించి యజ్ఞకార్యానికి ఉపక్రమించవచ్చు. అందరూ నిటారుగా కూర్చుని భక్తిశ్రద్ధలతో ఉచ్చస్వరంతో పురోహితుల ననుసరిస్తూ వేదమంత్ర పఠనం చెయ్యాలి. ముందుగా పరమేశ్వరుని స్తుతి ప్రార్థనోపాసన మంత్రాలు, స్వస్తివాచన, శాంతికరణ మంత్రాలు పఠించి మరొకమారు ఆచమన ఇంద్రియ స్పర్శమంత్రాలతో ఆచమనాదులు చెయ్యాలి. ఈ క్రియలన్నీ యజ్ఞవేదికలకు నాలుగు వైపుల కూర్చున్నవారు చేసిన సరిపోవును.

అథ ఈశ్వర స్తుతి ప్రార్థనోపాసన మంత్రాః

ఓం విశ్వాని దేవ సవిత ర్ద్వరితాని పరా సువ । యద్ భద్రం తన్న ఆ సువ ॥

(యజ. 30-3)

ఓం హిరణ్యగర్భః సమవర్త తాగ్రే భూతస్య జాతః పరిరేక ఆసీత్ ।
స దాధార పృథివీం ద్యా ముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥
(యజు. 13-4)

ఓం య అత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే ప్రళిషం యస్య దేవాః ।
యస్య చ్చాయాఽమృతం యస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ॥
(యజు. 25-13)

ఓం యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్యైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ ।
య ఈశే అస్య ద్విపద శృతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥
(యజు. 23-3)

ఓం యేన ద్యౌరుగ్రా పృథివీ చ దృడా యేన స్యః స్తభితం యేన నాకః ।
యో అంతరిక్షే రజసో విమానః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥
(యజు. 32-6)

ఓం ప్రజాపతే న త్వ దేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరితా బభూవ ।
యత్కామాస్తే జహుమ హ్నన్తో అస్తు వయం స్యామ పతయో రయూణామ్ ॥
(ఋ. 10-121-10)

ఓం స నో బంధు ర్జనితా స విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా ।
యత్ర దేవా అమృత మానశానా స్పృతీయే ధామన్నద్వైరయన్త ॥
(యజు. 32-10)

ఓం అగ్నే నయ సువధా రాయేఽసాన్ విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ ।
యుయోద్ధ్యస్మజ్జహురాణ మేనో భూయిష్ఠాం తే నమః ఉక్తిం విధేమ॥
(యజు. 40-16)

ఇతి ఈశ్వర స్తుతి ప్రార్థనోపాసనా మంత్రాః

అథ వృత్తి వాచనమ్

ఓం అగ్నిమీశే పురోహితమ్ యజ్ఞస్య దేవ మృత్యుజమ్ ।
హోతారం రత్న ధాతమమ్ ॥ (ఋ. 1-1-1)

ఓం స నః పితేవ సూనవేఽగ్నే సూపాయనో భవ । సచస్వా నః స్వస్తయే ॥

(ఋ. 1-1-9)

ఓం స్వస్తి నో మిమీతా మశ్వినా భగః స్వస్తి దేవ్యదితి రనర్వణః ।

స్వస్తి పూషా అసురో దధాతు నః స్వస్తి ద్యావా పృథివీ సుచేతునా ॥

(ఋ. 5-51-11)

ఓం స్వస్తయే వాయుముప బ్రవామహై సోమం స్వస్తి భువనస్య యస్పతిః ।

బృహస్పతిం సర్వగణం స్వస్తయే స్వస్తయ ఆదిత్యాసో భవంతు నః ॥

(ఋ. 5-51-12)

ఓం విశ్వే దేవా నో అద్యా స్వస్తయే వైశ్వానరో వసురగ్నిః స్వస్తయే ।

దేవా అవన్తు ఋభవః స్వస్తయే స్వస్తి నో రుద్రః పాత్యంహసః ॥

(ఋ. 5-51-13)

ఓం స్వస్తి మిత్రావరుణా స్వస్తి వధ్యే రేవతి ।

స్వస్తి న ఇన్ద్రాగ్నిశ్చ స్వస్తి నో ఆదితే కృధి ॥ (ఋ. 5-51-14)

ఓం స్వస్తి వన్తా మనుచరేమ సూర్యాచన్ద్రమసావివ ।

పునర్దదతా ప్నూతా జానతా సంగమేమహి ॥ (ఋ. 5-51-15)

ఓం యే దేవానాం యజ్ఞియా యజ్ఞియానాం మనోర్యజత్రా అమృతా ఋతజ్ఞాః ।

తే నో రాసంతా మురుగాయ మద్య యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥

(ఋ. 7-35-15)

ఓం యేభ్యో మాతా మధుమత్పిన్వతే పయః పీయూషం ద్యౌ రదితి రద్రదిబర్హాః ।

ఉక్త శుష్మాన్ వృషభరాన్ త్వష్ణసస్తాం ఆదిత్యాం అనుమదా స్వస్తయే ॥

(ఋ. 10-63-3)

ఓం నృచక్షసో అనిమిషన్తో అర్హణా బృహద్దేవాసో అమృతత్వ మానశుః ।

జ్యోతీరథా అహిమాయా అనాగసో దివో వర్షాణం వసతే స్వస్తయే ॥

(ఋ. 10-63-4)

ఓం స్రమాణో యే సువృహో యజ్ఞమాయయు రపరిహ్వతా దధిరే దివి క్షయమ్ ।

తాం ఆ వివాస నమసా సువృక్షిభి ర్మహో ఆదిత్యాం అదితిం స్వస్తయే ॥

(ఋ. 10-63-5)

ఓం కో వః స్తోమం రాధతి యం జాణోషథ విశ్వే దేవాసో మనుషో యతిష్ఠన ।

కో వోఽధ్వరం తువిజాతా అరం కరద్యో నః పర్షదత్యంహః స్వస్తయే ॥

(ఋ. 10-63-6)

ఓం యేభ్యో హోత్రాం ప్రథమా మాయేజే మనుః సమిద్ధాగ్ని ర్మనసా స్వహోతృ భిః ।

త ఆదిత్యా అభయం శర్మ యచ్ఛత సుగా నః కర్త సువథా స్వస్తయే ॥

(ఋ. 10-63-7)

ఓం య ఈశరే భువనస్య ప్రచేతసో విశ్వస్య స్థాతుర్జగతశ్చ మన్తవః ।

తే నః కృతాదకృతా దేనసస్పర్శద్వా దేవాసః పిపృతా స్వస్తయే ॥

(ఋ. 10-63-8)

ఓం భరేష్వన్త్రం సుహవం హవామహేః అంహోముచం సుకృతం దైవ్యం జనమ్ ।

అగ్నిం మిత్రం వరుణం సాతయే భగం ద్యావా పృథివీ మరుతః స్వస్తయే ॥

(ఋ. 10-63-9)

ఓం సుత్రామాణం పృథివీం ద్యామనేహసమ్ సుశర్మాణ మదితిం సుప్రణీతిమ్ ।

దైవీం నావం స్వరిత్రా మనాగస మస్రవన్తిమా రుహేమా స్వస్తయే ॥

(ఋ. 10-63-10)

ఓం విశ్వే యజత్రా అధివోచతోతయే త్రాయధ్వం నో దురేవాయా అభిహుతః

సత్యయా వో దేవహుత్యా హువేమ శృణ్వతో దేవా అవసే స్వస్తయే ॥

(ఋ. 10-63-11)

ఓం అపామీవామప విశ్వా మనాహుతి మపారాతిం దుర్విదత్రా మహాయతః ।

ఆరే దేవా ద్వేషో అస్మద్యుయోతనోరు ణః శర్మ యచ్ఛతా స్వస్తయే ॥

(ఋ. 10-63-12)

ఓం అరిష్టః స మర్త విశ్వ ఏధతే ప్రప్రజాభి ర్జాయతే ధర్మణస్పరి ।
యమాదిత్యాసో నయథా సునీతిభిరతి విశ్వాని దురితా స్వస్తయే ॥

(ఋ. 10-63-13)

ఓం యం దేవాసోఽవథ వాజసాతౌ యం శూరసాతౌ మరుతో హితే ధనే ।
ప్రాతర్యావాణం రథమిన్ద్ర సానసిమరిష్యంతమా రుహమా స్వస్తయే ॥

(ఋ. 10-63-14)

ఓం స్వస్తి నః పథ్యాసు ధన్వసు స్వస్త్వపు వృజనే స్వర్వతి ।
స్వస్తి నః పుత్రకృధేమ యోనిమ స్వస్తి రాయే మరుతో దధాతన ॥

(ఋ. 10-63-15)

ఓం స్వస్తిరిద్ధి ప్రపథే శ్రేష్ఠా రేక్షస్వస్త్వభి యా వామ మేతి ।
సా నో ఆమా సో అరణే నిపాతు స్వావేశా భవతు దేవగోపా ॥ (ఋ. 10-63-16)

ఓం ఇషే త్వోర్దే త్వా వాయవ స్థ దేవో వః సవితా ప్రార్చయతు శ్రేష్ఠతమాయ
కర్మణ య ఆప్యాయధ్వ మహ్మ్య య ఇంద్రాయ భాగమ్ ప్రజావతీ
రనమీవా యక్షా మా వ స్తేన య ఈశత మాఘశంసో ద్రువా
య అస్మిన్ గోపతా స్యాత బహ్వీర్యజమానస్య పశున్ పాహి ॥ (య. 1-1)

ఓం ఆ నో భద్రాః క్రతవో యన్తు విశ్వతోఽదబ్ధాసోఽపరీతాసఽఉద్భిదః ।
దేవా నో యథా సదమిద్వదేఽసన్న ప్రాయువో రక్షితారో దివేదివే ॥

(య. 25-14)

ఓం దేవానాం భద్రా సుమతిర్యజాయతాం దేవానాం రాతిరభి నో నివర్తతామ్ ।
దేవానాం సఖ్యముపసేదిమా వయం దేవా న యః ప్రతిరన్తు జీవసే ॥

(య. 25-15)

ఓం తమీశానం జగత స్తస్థుషస్పతిం ధియం జిన్వ మవసే హరామహా వయమ్ ।
పుషా నో యథా వేదసామసద్వదే రక్షితా పాయు రదబ్ధః స్వస్తయే ॥

(య. 25-18)

ఓం స్వస్తి నఽశంధో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః ।

స్వస్తి నస్తార్క్ష్యోఽఽరిష్టనేమిః స్వస్తి నో బృహస్పతి ర్దధాతు ॥

(య. 25-19)

ఓం భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవా భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజతాః ।

స్థిరై రంగై స్తృప్సువాం సంతమాభిర్యశేమహి దేవహితం యదాయుః ॥

(య. 25-21)

ఓం అగ్ని ఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే । ని హోతా సత్పి బర్హిషి॥

(సా. చంద. అ.ప్రసా. 1-1)

ఓం త్వమగ్నే యజ్ఞానాం హోతా విశ్వేషాం హితః । దేవేభి ర్మానుషే జనే ॥

(సా. చంద. అ.ప్రసా. 1-2)

ఓం యే త్రివప్తాః పరియన్తి విశ్వా రూపాణి బిభ్రతః ।

వాచస్పతిర్బలా తేషాం తన్వో ఆద్య దధాతు మే ॥

(అత. కాం. 1. అను 1 ప్రసా 1. మం. 1)

ఇతి స్వస్తి వాచన ముంత్రాః

అథ శాంతి కరణ ముంత్రాః

ఓం శం న ఇన్ద్రాగ్నీ భవతామవోభిః శం న ఇంద్రావరుణా రాతహవ్యా ।

శమిన్ద్రాసోమా సువితాయ శం యోః శం న ఇన్ద్రపూషణా వాజసాతో ॥

(ఋ. 7-35-1)

ఓం శం నో భగః శము నః శంసో అస్తు శం నః పురస్విః శము సన్తు రాయః ।

శం న సత్యస్య సుయమస్య శంసః శం నో ఆర్యమా పురుజాతో అస్తు ॥

(ఋ. 7-35-2)

ఓం శం నో ధాతా శము ధర్తా నో అస్తు శం న ఉరూచీ భవతు స్వధాభిః ।

శం రోదసీ బృహతీ శం నో అగ్నిః శం నో దేవానాం సుహవాని సన్తు ॥

(ఋ. 7-35-3)

ఓం శం నో అగ్నిర్ జ్యోతిరసీకో అస్తు శం నో మిత్రా వరుణావశ్వినా శమ్ ।

శం నః సుకృతా సుకృతాని సన్తు శం న ఇషిరో అభివాతు వాతః ॥

(ఋ. 7-35-4)

ఓం శం నో ద్యావాప్రథివీ పూర్వహూతా శ మంతరిక్షం దృశయే నో అస్తు ।

శం న ఓషధీర్వనినో భవన్తు శం నో రజసస్పతి రస్తు జిష్ణుః ॥

(ఋ. 7-35-5)

ఓం శం న ఇన్ద్రో వసుభి ర్దేవో అస్తు శ మాదిత్యేభి ర్వరుణః సుశంసః ।

శం నో రుద్రో రుద్రేభిర్జలాపః శం న స్త్యష్టా గ్నాభిరిహ శ్వశోతు ॥

(ఋ. 7-35-6)

ఓం శం న సోమో భవతు బ్రహ్మ శం నః శం నో గ్రావాణః శము సన్తు యజ్ఞాః ।

శం నః స్వరూణాం మితయో భవన్తు శం నః ప్రస్వః శవ్యస్తు వేదిః ॥

(ఋ. 7-35-7)

ఓం శం నః సూర్య ఉరుచక్షా ఉదేతు శం న శృతస్రః ప్రదిశో భవన్తు ।

శం నః పర్వతా ద్రువయో భవన్తు శం నః సిన్ధ్వాః శము సన్త్వాపః ॥

(ఋ. 7-35-8)

ఓం శం నో అదితిర్భవతు వ్రతేభిః శం నో భవన్తు మరుతః స్వర్కాః ।

శం నో విష్ణుః శము పూషా నో అస్తు శం నో భవిత్రం శవ్యస్తు వాయుః ॥

(ఋ. 7-35-9)

ఓం శం నో దేవః సవితా త్రాయమాణః శం నో భవన్తాషపో విభాతీః ।

శం నః పర్జన్యో భవతు ప్రజాభ్యః శం నః క్షేత్రస్య పతిరస్తు శమ్ముః ॥

(ఋ. 7-35-10)

ఓం శం నో దేవా విశ్వదేవా భవన్తు శం సరస్వతీ సహ ధీభి రస్తు ।

శమభిషాచః శము రాతిషాచః శం నో దివ్యాః పార్థివాః శం నో అప్యః ॥

(ఋ. 7-35-11)

ఓం శం నః సత్యస్య పతయో భవన్తు శం నో అర్హన్తః శము సన్తు గావః ।

శం న ఋభవః సుకృతః సుహస్తాః శం నో భవన్తు పితరో హవేమ ॥

(ఋ. 7-35-12)

ఓం శం నో ఆజ ఏకపాద్దేవో అస్తు శం నోఽహిర్బుధ్విః శం సముద్రః ।

శం నో అపాం వపాత్సేరు రస్తు శం నః పృథ్విర్భవతు దేవగోపా ॥

(అథ. 19-13-3)

ఓం ఇంద్రో విశ్వస్య రాజతి । శం నో అస్తు ద్విపదే శం చతుష్పదే ॥ (య. 36-8)

ఓం శం నో వాతః పవతాం శం న స్తవతు సూర్యః ।

శం నః కనిక్రదదేవః పర్జన్యో అభి వర్షతు ॥ (య. 36-10)

ఓం అహోని శం భవన్తు నః శం రాత్రీః ప్రతి ధీయతామ్ ।

శం నః ఇన్ద్రాగ్నీ భవతామవోభిః శం న ఇన్ద్రా వరుణా రాతహవ్యా ।

శం న ఇన్ద్రా పూషణా వాజసాతా శ మిన్ద్రాసోమా సువితాయ శం యోః ॥

(య. 36-11)

ఓం శం నో దేవీ రభిష్టయః ఆపో భవన్తు పీతయే । శం యో రభి స్తవన్తు నః ॥

(య. 36-13)

ఓం ద్యౌః శాన్తి రన్తరిక్షం శాన్తిః పృథివీ శాన్తి రావః శాన్తి రోషధయః శాన్తి ।

వనస్పతయః శాన్తి ర్విశ్వే దేవాః శాన్తి ర్రుహ్మా శాన్తిః సర్వం శాన్తిః శాన్తిరేవ

శాన్తిః సామా శాన్తి రేధి ॥ (యజ. 36-17)

ఓం తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్చుక్ర ముచ్చరత్ ।

పశ్యేమ శరదః శతం జీవేమ శరదః శతం

శృణుయామ శరదః శతం ప్ర బ్రవామ శరదః శత

మదీనాః స్యామ శరదః శతం భూయశ్చ శరదః శతాత్ ॥ (యజ. 36-24)

ఓం యజ్ఞగ్రతో దూరమురైతి రైవం తదు సుప్తస్య తథై నైతి ।

దూరజ్గమం జ్యోతిషాం జ్యోతిరేకం తన్నే మనః శివసజ్జకల్ప మస్తు ॥

(యజ. 34-1)

ఓం యేన కర్మాణ్య పసో మనీషిణో యజ్ఞే కృణ్వన్తి విద థేమ ధీరాః ।

యదపూర్వం యక్షమన్తః ప్రజానాం తన్నే మనః శివసంకల్ప మస్తు ॥

(యజ. 34-2)

ఓం యత్రృజ్ఞాన ముత చేతో ధృతిశ్చ యజ్ఞోతి రన్త రమృతం ప్రజాసు ।

యస్మా ఓన్న ఋతే కీచ్ఛన కర్మ క్రియతే తన్నే మనః శివసంకల్ప మస్తు ॥

(యజ. 34-3)

ఓం యే నేదం భూతం భువనం భవిష్యత్పరి గృహీత మమృతేన సర్వమ్ ।

యేన యజ్ఞస్తాయతే సప్తహోతా తన్నే మనః శివసంకల్ప మస్తు ॥

(యజ. 34-4)

ఓం యస్మిన్ ఋచః సామ యజాంషి యస్మిన్ ప్రతిష్ఠితా రథనాభావివారాః ।

యస్మిం శ్చిత్తం సర్వ మోతం ప్రజానాం తన్నే మనః శివసంకల్ప మస్తు ॥

(యజ. 34-5)

ఓం సుషారథి రశ్వానివ యన్మనుష్యాన్నే నీయతే ఓ భీశుభిర్వాజిన ఇవ ।

హృత్పతిష్ఠం యదజిరం జవిష్ఠం తన్నే మనః శివ సంకల్ప మస్తు ॥

(యజ. 34-6)

ఓం స నః పవస్య శం గవే శం జనాయ శమర్వతే । శం రాజ న్నోషధీభ్యః ॥

(సామ. 1-1-1-3)

ఓం అభయం నః కరత్యన్తరిక్ష మభయం ద్యావా పృథివీ ఉభే ఇమే ।

అభయం పశ్చాదభయం పురస్తా దుత్తరాదధారా దభయం నో అస్తు ॥

(అథ. 19-15-5)

ఓం అభయం మిత్రాదభయ మమిత్రా దభయం జ్ఞాతాదభయం పరోక్షాత్ ।

అభయం నక్త మభయం దివా నః సర్వా ఆశా మమ మిత్రం భవన్తు ॥

(అథ. 19-15-6)

ఇతి శాంతి కరణమ్

అథ బృహత్ యజ్ఞ విధిః

పంచకల్పము

ఓం తత్సత్ అద్య బ్రహ్మణః, ద్వితీయ ప్రహర పరార్థే, శ్వేతవరాహ కల్పే, సప్తమే వైవస్వత మన్వంతరే, అష్టా వింశతి తమే, చతుర్యుగే కలియుగే, ప్రథమ పాదే, ఆర్యావర్త దేశే, పుణ్యభూమౌ, జంబూద్వీపే భరతవర్షే భరత ఖండే మేరోః దక్షిణ దిక్ భాగే శ్రీశైలస్య వాయవ్యప్రదేశే, కృష్ణా గోదావరీ నద్యోర్మధ్య దేశే తెలంగాణా / ఆంధ్ర ప్రదేశ రాష్ట్రే అంతర్గత ..... రాజధాన్యాం అంతర్గతే ..... జనపదే ..... మహామండల ..... పట్టణే ..... గ్రామే ౨ ఆస్మిన్ వర్తమాన వ్యావహారిక చాంద్రమానేన శ్రీ ..... సంవత్సరే ..... ఆయునే ..... ఋతౌ ..... మాసే ..... పక్షే ..... తిథౌ ..... వాసరే ..... నక్షత్రే శుభలగ్నౌ శుభముహూర్తే అస్మాకం నూతన గృహప్రవేశ సందర్భే పరమేశ్వరానుగ్రహ ప్రాప్త్యర్థం, బుధజన ఆశీర్వాచన ప్రాప్త్యర్థం, కుటుంబ సంక్షేమార్థం, ఈశ్వరస్తుతి ప్రార్థనా, స్వస్తివాచన, శాంతికరణ పూర్వక శాలాకర్తవిధి సహిత బృహత్ యజ్ఞం కరిష్యామహే!

అద్యోక్త బృహత్ యజ్ఞం కారయితుం భవంతః భవతీమ్ వృణీమహే !

తదనంతరం పురోహితుడు - ఓం వృతోఽస్మి ; పురోహితురాలు - ఓం వృతాఽస్మి అని వారి వారి ఆసనంలో కూర్చోవాలి.

ఆచమన మంత్రములు

ఓం అమృతోప స్తరణమసి స్వాహా ॥	(1. ఆచ.)
ఓం అమృతా పిదానమసి స్వాహా ॥	(2. ఆచ.)
ఓం సత్యం యశః శ్రీర్మయి శ్రీః శ్రయతాం స్వాహా ॥	(3. ఆచ.)

అంగస్సర్వ మంత్రములు

ఓం వాఙ్మ ఆస్యేఽస్తు ॥	(పెదవులను స్పృశింపవలయును)
ఓం నసోర్మే ప్రాణోఽస్తు ॥	(నాసికా చిద్రములను స్పృశింపవలయును)
ఓం అక్షోర్మే చక్షురస్తు ॥	(నయన ద్వంద్వమును స్పృశింపవలయును)
ఓం కర్ణ యోర్మే శ్రోత్ర మస్తు ॥	(చెవులను స్పృశింపవలయును)

ఓం బాహ్వోర్మే బల మస్తు ॥ (భుజములను స్పృశింపవలయును)
 ఓం ఊర్వోర్మ ఓజోఽస్తు ॥ (ఊరువులను అనగా తొడలను స్పృశింపవలయును)
 ఓం అరిష్టాని మేఽజ్గాని తనూస్తన్వా మే సహ సస్తు ॥
 (శరీరమునందంతట జలమును ప్రోక్షింపవలయును)

పూర్వాభిముఖులై కూర్చున్న యజమానులంతా లేచి నిలబడి వేదికల వద్దనున్న ప్రమిద దీపాలను వెలిగించాలి. అనంతరం ఆ దీపాన్నుండి కర్పూరంతో అగ్నిని గ్రహించి పొడవు గరిటలో ఉంచి మంత్రపూర్వకంగా అగ్న్యాధాన క్రియ చెయ్యాలి. ఆ విధంగా సమిధా ధానాది క్రియలన్నిటిని చేసి స్విష్టకృతి అహుతి అనంతరం ఆ యా దిక్కుల ఏర్పాటు చేసిన యజ్ఞకుండాలలో ఈ క్రింది క్రమంలో విశేషాహుతులివ్వాలి తూర్పువైపు ఏర్పాటు చేసిన చిన్న యజ్ఞకుండంలో మాత్రమే ఈ క్రింది రెండు అహుతులు ఇవ్వాలి. ఆ విధంగా ఏర్పాటు లేక పోతే మధ్య కుండంలోనే తూర్పువైపుగా యివ్వవచ్చు.

అగ్న్యాధాన మంత్రములు

ఓం భూర్భువః స్వః ॥ (గో.గృ.సూ. 1-1-11)
 ఓం భూర్భువః స్వర్ణై రివ భూమ్నా పృథివీవ వరిష్ణా ।
 తస్యాస్తే పృథివీ దేవయజని పృష్ఠేఽగ్ని మన్నాద మన్నాద్యాయాదధే ॥
 (యజ. 3-5)

అగ్ని ప్రజ్వలింపజేయు మంత్రము

ఓం ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతి జాగృహి త్వమిష్టాపూర్తే సం సృజేథామయం చ ।
 అస్మిన్ సదస్థేఽఅధ్యుత్తరస్మిన్ విశ్వే దేవా యజమానశ్చ సీదత ॥
 (యజ. 15-54)

సమిధాధాన మంత్రములు

ఓం అయం త ఇద్మ ఆత్మా జాతవేదస్తే నేధ్యస్వ వర్ధస్వ చేద్ధ వర్ధయ చాస్మాన్
 ప్రజయా పశుభిర్ బ్రహ్మవర్చసే నాన్నా ద్యేన సమేధయ స్వాహా ॥
 ఇదమగ్న్యాయే జాతవేదసే - ఇదం న మమ ॥ (అశ్వ. గృ. ప్రథ. అ.కం. 1. సూ. 12)
 ఓం సమిధాగ్నిం దువస్యత పుత్రైర్బోధయతాతిథిమ్ ।
 అస్మిన్ హవ్యా జాహోతన ॥

ఓం సుసమిద్ధాయ శోచిషే ఘృతం తీవ్రం జాహోతన ।

అగ్నయే జాతవేదసేఽస్వాహా ॥ ఇదమగ్నయే జాతవేదసే-ఇదం న మమ ॥

(యజ. ఆ. 3. మం. 1,2)

ఓం తంత్యా సమిద్ధిరంగిరో ఘృతేన వర్తయామసి ।

బృహచ్చోచా యవిష్ట్య స్వాహా ॥ ఇదమగ్నయేఽంగిరసే-ఇదం న మమ ॥

(యజ. ఆ. 3. మం. 3)

పంచ ఘృతాహుతి మంత్రములతో (5 నెయ్యి ఆహుతులు)

ఓం అయంత ఇద్మ ఆత్మా జాతవేదస్తే నేధ్యస్య వర్తస్య చేద్ధ వర్తయ చాస్మాన్

ప్రజయా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసే నాన్నా ద్యేన సమేధయ స్వాహా ॥

ఇదమగ్నయే జాతవేదసే-ఇదం న మమ ॥

జల ప్రసేచన మంత్రములు

ఓం అదితేఽనుమన్యస్య । (కుడి నుండి ఎడమకు ధారగా పోయాలి. తూర్పు దిశలో)

ఓం అనుమతేఽనుమన్యస్య । (కుడి నుండి ఎడమకు ధారగా పోయాలి. పడమర దిశలో)

ఓం సరస్వ త్యనుమన్యస్య । (కుడి నుండి ఎడమకు ధారగా పోయాలి. ఉత్తర దిశలో)

(గో. గృ. 1-3-1,2,3)

ఓం దేవ సవితః ప్రసువ యజ్ఞం ప్రసువ యజ్ఞపతిం భిగాయ ।

దివ్యో గంధర్వః కేతపూః కేతం నః పునాతు వాచస్పతి ర్వాచం నః స్వదతు ॥

(యజ. 3-1)

దక్షిణ దిశలో కుడి నుండి ఎడమకు ధారగా యజ్ఞకుండం నలునైపులా పోయాలి

ఆఘారాహుతి మంత్రములు

ఓం అగ్నయే స్వాహా । ఇద మగ్నయే-ఇదం న మమ ॥ (యజ. 22-27)

(ప్రజ్వరిల్లుతున్న సమిధలపై నేతిని ఎడమ వైపు పడమర నుంచి తూర్పుకు ధారగా వేయాలి)

ఓం సోమాయ స్వాహా । ఇదం సోమాయ - ఇదం న మమ ॥ (యజ. 22-28)

(ప్రజ్వరిల్లుతున్న సమిధలపై నేతిని కుడి వైపు పడమటి నుంచి తూర్పుకు ధారగా వేయాలి)

అజ్యభాగాహుతి మంత్రములు

ఓం ప్రజాపతయే స్వాహా । ఇదం ప్రజాపతయే - ఇదం న మమ ॥ (య. 18-27)
(యజ్ఞకుండ మధ్య భాగంలో వేయాలి)

ఓం ఇంద్రాయ స్వాహా । ఇదం ఇంద్రాయ - ఇదం న మమ ॥ (య. 22-28)
(యజ్ఞకుండ మధ్య భాగంలో వేయాలి)

(వ్యాహృత్యాహుతులు - స్విష్టకృతి - ప్రజాపతి ఆహుతులును చివరికి
నర్తంపై పూర్ణం స్వాహా కంటి ముందు ఇవ్వాలి)

వ్యాహృత్యాహుతి మంత్రములు

ఓం భూ రగ్నయే స్వాహా । ఇద మగ్నయే - ఇదం న మమ ॥
ఓం భువ ర్వాయవే స్వాహా । ఇదం వాయవే - ఇదం న మమ ॥
ఓం స్వ రాదిత్యాయ స్వాహా । ఇద మాదిత్యాయ - ఇదం న మమ ॥
ఓం భూర్భువః స్వరగ్ని వాయ్వాదిత్యేభ్యః స్వాహా ।
ఇదమగ్ని వాయ్వాదిత్యేభ్యః - ఇదం న మమ ॥ (పాఠ.కా.1. కం. 5 సూ. 3,4)

స్విష్టకృదాహుతి మంత్రము

ఓం యదస్య కర్మణోఽత్యరీరిచం యద్వా మ్యాన మిహోకరమ్ ।
అగ్ని వైతస్విష్టకృ ద్విద్యా త్సర్వం స్విష్టం సుహుతం కరోతు మే ।
అగ్నయే స్విష్టకృతే సుహుతహుతే సర్వప్రాయశ్చిత్తాహుతీనాం కామానాం
సమర్థయిత్రే సర్వాన్నః కామా స్తమర్థయ - స్వాహా ॥
ఇద మగ్నయే స్విష్టకృతే - ఇదం న మమ ॥ (శత. కా. 14 - ఆ8. ప్ర 7. క. 5)

తూర్పువైపు కుండంలో :- నేతిని, హోమద్రవ్యాలను ఆహుతులుగా యివ్వాలి.

ఓం ప్రాచ్యాదిశః శాలాయా నమో మహిషే స్వాహా

ఓం దేవేభ్యః స్వాహేభ్యః స్వాహా

సరళార్థం : తూర్పు దిశనగల ఈ యింటి మహిమకు మా నమస్కారం. ఆ మహిమకు, మరియు ప్రశంసనీయ, పూజనీయ సద్భవహారముగల తూర్పుదిశయందుండు ప్రాకృతిక దేవతలకు ఈ ఆహుతి నర్పిస్తున్నాము.

దక్షిణము వైపు కుండంలో :

ఓం దక్షిణాయా దిశః శాలాయా నమో మహిమ్నే స్వాహా,

ఓం దేవేభ్యః స్వాహేభ్యః స్వాహా

పడమట వైపు కుండంలో :-

ఓం ప్రతీచ్యాదిశః శాలాయా నమో మహిమ్నే స్వాహా

ఓం దేవేభ్యః స్వాహేభ్యః స్వాహా

ఉత్తరం వైపు కుండంలో :-

ఓం ఉదీచ్యా దిశః శాలాయా నమో మహిమ్నే స్వాహా,

ఓం దేవేభ్యః స్వాహేభ్యః స్వాహా

గృహ మధ్యమందున్న పెద్ద కుండములో ఈ క్రింది 6 ఆహుతులు ఇవ్వాలి.

ఓం ద్రువాయాదిశః శాలాయానమో మహిమ్నే స్వాహా,

ఓం దేవేభ్యః స్వాహేభ్యః స్వాహా

ఓం ఊర్వాయా దిశః శాలాయా నమో మహిమ్నేస్వాహా,

ఓం దేవేభ్యః స్వాహేభ్యః స్వాహా

ఓం దిశోదిశః శాలాయా నమో మహిమ్నే స్వాహా

ఓం దేవేభ్యః స్వాహేభ్యః స్వాహా - అథర్వవేదం (9-3-25నుండి31)

వివరణ : పై చిన్న చిన్న వేద మంత్రాలన్నీ అథర్వవేదం 9వ కాండలోని (25-31) మంత్రాలు. వీటన్నిటి మూలార్థం మొదటి మంత్రంలో చెప్పుకొన్నట్లుగా ఆ యా దిక్కులలోని ప్రాకృతిక శక్తులకు - దేవతలకు ఆహుతులర్పించటం. తద్వారా ఆ యింటిలోని అన్ని వైపులా ఉండు గదులలోని వాయువు శుద్ధమౌతుంది. అందు నివసించ బోయేవారికి చక్కటి బలారోగ్యాలు కలుగుతాయి. మనస్సు ప్రసన్నమౌతుంది.

మధ్యవేదికలో 4 ఘృతాహుతులు :

ఈ క్రింది ఋగ్వేద మంత్రాలతో మధ్యవేదికలో కేవలం నేతిని మాత్రమే ఆహుతులుగా ఇవ్వాలి.

ఓం వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీహ్యస్మాన్ త్వావేశో అనమీవో భవానః

యత్తేమహి ప్రతితన్నో జాషస్య శం నో భవ ద్విపదే శం చతుష్పదే స్వాహా ॥

- ఋగ్వేదం (7-54-1)

గమనిక : ఈ నాలుగు ఋగ్వేద మంత్రాలు - పురోహితులు మరియు పెద్దలు గృహయజమానులకు చేసే ఉపదేశ పూర్వక ఆశీస్సులుగా ఉంటాయి.

సరళార్థం : (వాస్తోః + పతే = వాస్తోష్పతే) ఈ ఇంటిలో నివసించబోవు ఓ యజమానీ! గృహంలో ఉన్న వారిని గురించి, వచ్చిపోవు బంధుమిత్రుల గురించి, వారి వారి గుణకర్మ స్వభావాలను విడివిడిగా గుర్తించు. ఎవరికిని కష్టం కలిగించకుండా ప్రవర్తించు. అందరూ నిర్భయంగా వచ్చిపోవునట్లు వ్యవహరించు. ద్విపాదులైన బంధుమిత్రులకు, చతుష్పాదులైన గో అశ్వాదులకు సుఖశాంతులను కలిగించు. తద్వారా నీకు మంచి యశస్సు కలుగుతుంది.

ఓం వాస్తోష్పతే ప్రతరణో న ఏధి గయస్సానో

గోభిరశ్వేభిరిన్దో, అజరాసస్తే సభ్యేస్యామ

పితేవ పుత్రాన్ ప్రతి నో జాషస్య స్వాహా ॥ - ఋగ్వేదం (7-54-2)

ఓ గృహయజమానీ! నీవు మాపట్ల యథాయోగ్య వ్యవహారం చేస్తూ తండ్రి పుత్రులను రక్షించునట్లు మమ్ము రక్షించు. మాకు ఆనందాన్ని కలిగించు. మేము నీ మిత్రతతో అజరా స్వస్తుల మగుదుముగాక! ముసలితనమును మరచి ఉత్సాహంగా నుందుముగాక!

ఓం వాస్తోష్పతే శగ్మయా సం సదా తే సక్షీమహి రణ్వయా

గాతు మత్యా, పాహి క్షేమ ఉతయోగే వరం నో

యూయం పాత స్వస్తిభిః సదానః స్వాహా ॥ - ఋగ్వేదం (7-54-3)

ఓ యింటి యజమానీ! నీకు అన్ని రకాల యోగక్షేమాలు ప్రాప్తించును గాక! లభించ కోరునవన్నీ లభించునుగాక! లభించినవన్నీ నీవద్ద స్థిరముగా నుండును గాక!

ఓం అమీవ హి వాస్తోష్పతే విశ్వారూపాజ్యావిశన్

సఖా సుతేవ ఏధి నః స్వాహా ॥

- ఋగ్వేదం (7-55-1)

ఓ యజమానీ! నీ ఈ ఇల్లు సర్వవిధ రమణీయ వస్తువులతో సుందరంగా

ఉండును గాక! రోగాలను హరించు మూలికలతో ఔషధాలతో కూడియుండును గాక! అట్టి ఈ ఇంటిలో మేమును సుఖ సంతోషాలతో ఆనందంగా గడుపుదుముగాక!

స్థానీయ హోమం (స్థానీయ ఆహుతులు)

సంస్కృతంలో స్థానీ అంటే గిన్నె అని అర్థం. స్థానీయ అంటే గిన్నెలో వండబడినదని భావం. కనుక అన్నంలో కొద్ది నెయ్యి కలిపిగాని, పాలతో నేతితో వండబడిన పరమాన్నం, పాయసం, హల్వా, సీరా మొదలగు వాటితోగాని ఈ హోమం చెయ్యవచ్చు. అట్టి పదార్థాలలో ఏదో ఒకటి తీసుకొని దానిలో మరి కొంత నేతిని కలిపి ఈ క్రింది మంత్రాలతో ఆహుతులివ్వాలి.

ఈ పాఠశ్చర మహర్షి అభిప్రాయమేమంటే- మా యింట వండబడిన ఆహార పదార్థాలుతిన్న మా సంతానం, బ్రహ్మచారులు, విద్యార్థులు సోమరులు కాకూడదనీ, పురుషార్థపరులై గొప్ప గొప్ప విద్వాంసులు, విజ్ఞాన వేత్తలు, కళా కారులు కావాలని యజమానులు కోరుకోవాలంటారు.

అట్టి వారు కావటానికి తమవంతు ప్రయత్నంగా వారిని ఆ విధంగా ప్రోత్సహిస్తూ ఉండాలి. అన్యాయకారులు, అధర్మాత్ములు కాకుండా ప్రయత్నించాలి.

మంత్రాలు - ఆహుతులు

1. ఓం అగ్ని మింద్రం బృహస్పతిం విశ్వాంశ్చ దేవానుపహ్వాయే

సరస్వతీం చ వాణీం చ వాస్తు మే దత్త వాణినః స్వాహా ॥

హే పరమేశ్వరా! నీ కృపవలన మా యింట వండబడిన అన్నాదులను తిన్న మా కుమారులు, కుమార్తెలు, ఆశ్రితులు సోమరులు కాకుండా గొప్ప గొప్ప విద్వాంసులు, విజ్ఞాన వేత్తలు, వీరులు, నాయకులు అగుదురుగాక!

2. ఓం సర్వదేవ జనాన్ త్వర్వాన్ హిమవంతగం సుదర్శనమ్,

వసూశ్చ రుద్రానాదత్యానీశానం జగదైః సహ,

ఏతాన్ త్వర్వాన్ ప్రపద్యే ౨ హం వాస్తు మే దత్త వాణినః స్వాహా ॥

మా సంతానం సర్వవిషాన్నికూడా నిర్వీర్యం చేయగల గొప్ప వైద్యులు కావాలి. ఇంట్లోని వారందరు సుందరులుగా, ప్రసన్నులుగా నుందురుగాక! మా కుమారులు, కుమార్తెలు గురుకులాలకు వెళ్లి వేదాల నధ్యయనం చేసి వసు రుద్ర ఆదిత్య నామక విద్వాంసులుగా నగుదురుగాక! లోకాన్ని అనేకానేక రకాలుగా సేవింతురుగాక!

3. ఓం పూర్వాష్టా మపరాష్టాం చోఘో మధ్యందినా సహ,
ప్రదోషమర్ధ రాత్రం చ వ్యష్టాం దేవీం మహాపథామ్,
ఏతాన్ త్వర్వాన్ ప్రపద్యేహం వాస్తు మే దత్త వాజినః స్వాహా ॥

హే వరమేశ్వరా! మా యింట్లోనివారంతా ఉదయ మధ్యాహ్నా సాయంకాలలోను, సూర్యాస్తమయంలోను, రాత్రివేళలలోను ఏవిధమైన యిబ్బందులు లేకుండా గడుపగలుగునట్లు నేను ఈ ఇంటిని తీర్చిదిద్దాను. ఆ యా సమయాలకు తగిన ఆహార పానీయాలను నమకూర్చి పెట్టాను. శీత వాత ఆతపాలతో ఎవరూ ఇబ్బంది పడకుండునట్లు అందరికి తగిన ఏర్పాట్లు చేశాను. అవన్నీ మాకు సుఖ శాంతులను ప్రసాదించునట్లు అనుగ్రహింపుము.

4. ఓం కర్తారం చ వికర్తారం విశ్వ కర్మాణ మోషధీంశ్చ
వనస్పతీన్, ఏతాన్ త్వర్వాన్ ప్రపద్యేహం వాస్తు మే
దత్త వాజినః స్వాహా ॥

హే సర్వాంతర్యామీ! మా యింటి అన్నంతిన్న మా సంతానం కర్తారులుగా (ఇంజనీయర్లుగా), వికర్తారులుగా (ఆర్కిటెక్టులుగా), విశ్వకర్మలుగా - విశేష యంత్ర నిర్మాతలుగా, ఓషధి వనస్పతి వైద్యులుగా, శస్త్ర చికిత్సకులుగా అగుదురుగాక!

5. ఓం ధాతారం చ విధాతారం నిధీనాం చ పతిం సహ,
ఏతాన్ త్వర్వాన్ ప్రపద్యేహం వాస్తు మే దత్త వాజినః స్వాహా ॥

హే ఈశ్వర! నీ దయవల్ల మా యింట ధాతారులు = రక్షకులు, విధాతారులు = న్యాయవేత్తలు, నిధిపతులు = వివిధ ఐశ్వర్య సంపన్నులు ఉద్భవించుదురుగాక!

6. ఓం సోమనం శివమిదం వాస్తు దత్తం బ్రహ్మప్రజాపతీ,
సర్వాశ్చ దేవతాశ్చ స్వాహా ॥ - పారశ్కర గృహ్యసూత్రాలు (3-4-8)

హే పరమేశ్వర! నీ కృపవలన మా యిల్లు సువర్ణాది ఐశ్వర్యాలతో కళకళలాడు చుండునుగాక! మా యింటికి చతుర్వేద వేత్తలైన బ్రహ్మఋషులు, ప్రజలను సంరక్షించు ప్రజాపతులు, నాయకులు, ధర్మోపదేశకులు, వివిధ శుభగుణాలతో శోభిల్లు దేవతలు = పరోపకార పరాయణులు తరచుగా విచ్చేయుదురుగాక! మా ఆతిథ్యానికి సంతృప్తులై మమ్ము ఆశీర్వదించుదురుగాక!

పై విధంగా 6 మంత్రాలతో 6 స్థావరపాకాహుతుల నిచ్చి అనంతరం ద్వార పూజకు ఉపక్రమించాలి.

సప్తమ విధి ద్వారపూజ + ఉపస్థానం (ప్రార్థన)

ఒక పెద్ద పళ్ళెరంలో కొద్దికొద్దిగా ఈ క్రింది వస్తువులు పేర్చుకోవలెను.

1. గోమయము (అవుపేడ)
2. ఒక కళశము (చెంబు నీళ్ళలో రెండు మ్రామిడాకులు వేసినది)
3. గరిక పోచలు కొన్ని - లేదా దర్బలు
4. యవలు (గోధుమలు మొ. నవధాన్యాలు - క్రొత్తవి)
5. పంచామృతములు - పాలు, పెరుగు, తేనె, నెయ్యి, చక్కర కలిపిన మిశ్రమం ఒక గ్లాసులో.
6. పసుపు, కుంకుమ, పువ్వులు కొన్ని
7. వీటితో పెద్ద ఆకులు 10 (లేదా విస్తరాకులు)
8. చెయ్యి కడుగు కోవటానికి ఒక చెంబుతో నీళ్ళు మరొకరు పట్టుకోవాలి.
9. చెయ్యి తుడుచుకోవడానికి ఒక తుండు గుడ్డ.

1. తూర్పు ద్వారం వద్ద

గృహయజమాన దంపతులు ముందుగా తూర్పు ద్వారం వద్ద (లేకున్న ముఖ్యద్వారం వద్ద) ఈ క్రియ చెయ్యాలి. ద్వారానికి కుడివైపున కొద్దిగా కళశ జలమును చిలకరించి దానిపై గోమయముతో - అవు పేడతో కొద్దిగా అలకాలి. అనంతరం ఒక ఆకునుపెట్టి ఆకుపై కొద్దిగా నీళ్ళు చిలకరించాలి. అనంతరం చెయ్యి కడుగుకొని తుడుచు కోవాలి. చేతితో విస్తరిలో వడ్డించినట్లు పళ్ళెరములోని నవధాన్యాలు, గరికపోచలు, దర్బలు, పంచామృతాలు వడ్డించాలి. ద్వారానికి పసుపు కుంకుమలతో బొట్లుపెట్టి నిటారుగా నిలబడి చేతులు జోడించాలి.

అప్పుడు పెద్దలు, పురోహితులు ఈ విధంగా ఆశీర్వాదించాలి.

తూర్పు ద్వారం వద్ద:

1. ఓం శ్రీశ్రీ త్వా యశశ్చ పూర్వే సంధౌ గోపాయేతామ్ ।

ఓ గృహయజమానులారా! మీకు ఈ తూర్పుద్వారం నుండి ఐశ్వర్యము, కీర్తి ప్రాప్తించునుగాక! అవి మిమ్ము రక్షించును గాక!

2. దక్షిణ ద్వారం వద్ద :

అనంతరం యజమాన దంపతులు దక్షిణ ద్వారం వద్ద తూర్పు వైపున చేసినట్లే ద్వార పూజ చేసి చేతులు జోడించి నిలబడాలి. అప్పుడు పురోహితులు.

ఓం యజ్ఞశ్చ త్వా దక్షిణే సంధౌ గోపాయేతామ్.

ఓ యజమానులారా! ఈ దక్షిణద్వారం నుండి సత్కర్మరూప యజ్ఞములు మరియు వాటి ఫలరూప దక్షిణలు (సుఖములు) మీకు ప్రాప్తించును గాక! అవి మిమ్ము రక్షించునుగాక!

3. పశ్చిమ ద్వారం వద్ద :

ఓం అన్నం చ త్వా బ్రాహ్మణశ్చ పశ్చిమే సంధౌ గోపాయేతామ్.

ఈ పశ్చిమద్వారం నుండి పాడిపంటలు, సత్పాత్రులైన బ్రాహ్మణులు ప్రవేశింతురుగాక! ఆ బ్రాహ్మణులకు పాడి పంటలను కొంత దానంగా ఇవ్వండి. వారు వాటిని స్వీకరించి మిమ్ము పుణ్య జీవులుగా చేస్తారు.

4. ఉత్తర ద్వార వద్ద :

ఓం ఊరక్ చ త్వా సూన్యతా చోత్తరే సంధౌ గోపాయేతామ్ .

- పారశ్కర గృహ్యసూత్రాలు (3-4-10నుండి13)

ఓ యజమాన దంపతులారా! ఈ ఉత్తరద్వారం ద్వారా మీకు ఐలవరాక్రమాలు, విద్వాంసుల హితోపదేశాలు ప్రవేశించి మిమ్ము వీరులుగా, ధర్మాత్ములుగా చేయునుగాక! అవి మిమ్ము రక్షించునుగాక!

ఉపస్థానం (ప్రార్థన)

పై విధంగా నాలుగు ద్వారాలవద్ద ద్వారపూజ చెయ్యాలి. మంత్రాలు వేరు వేరు కాని క్రియలన్నీ ఒకే రకం. అనంతరం పురోహితులు యజమానులచేత ఉపస్థానం చేయించాలి. అంటే - నాలుగు ద్వారాల వద్ద నిలబడి ఏకాగ్రచిత్తంతో ఈ క్రింది మంత్రాలను అర్థయుక్తంగా పఠించి మనసారా ప్రార్థించుకోవాలి.

1. తూర్పువైపు ద్వారంవద్ద తూర్పు ముఖంగా యజమాన దంపతులు ఈ క్రింది ప్రార్థన చేసుకోవాలి.

ఓం కేతా చ మా సుకేతా పురస్తాత్ గోపాయే తామిత్యగ్నిర్వై

కేతాఽదిత్యః సుకేతా తౌ ప్రపద్యే తాభ్యాం

నమోఽస్తు తౌ మా పురస్తాత్ గోపాయేతామ్ .

హే పరమేశ్వర! నీ కృపవలన నీవు సృజించిన అగ్ని ఆదిత్య దేవతలు ఈ తూర్పు ద్వారమును రక్షించునట్లు అనుగ్రహింపుము. ఆ దేవతలకును మా నమస్సులు. వాటికి అగ్నిహోత్రం ద్వారా ఆహుతులర్పించి సంస్కరింతుముగాక!

2. దక్షిణ ద్వారం వద్ద దక్షిణాభిముఖులై -

ఓం దక్షిణతో గోపాయమానం చ మా రక్షమాణా చ
దక్షిణతో గోపాయేతా మిత్యహర్ వై గోపాయమానం,
రాత్రి రక్షమాణా తే ప్రపద్యే తాభ్యాం నమోఽస్తు
తే మా దక్షిణతో గోపాయేతామ్ ।

హే సర్వేశ్వరా! పగలు, రాత్రి ఈ దక్షిణద్వారమును రక్షించునట్లును గ్రహింపుము.

3. పశ్చిమ ద్వారం వద్ద పశ్చిమాభిముఖులై-

ఓం దీదివిశ్చ మా జాగృవిశ్చ పశ్చాత్ గోపాయేతా
మిత్యన్నం వై దీదివిః ప్రాణో జాగృవిస్తౌ ప్రపద్యే
తాభ్యాం నమోఽస్తు తౌ మా పశ్చాద్ గోపాయేతామ్ ।

హే సర్వప్రాణి పోషకా! ఈ పడమట ద్వారం నుండి అన్న ప్రాణములు = పాడిపంటలు, ప్రాణశక్తులు మాయంట ప్రశేశించి మమ్ము రక్షించునట్లును గ్రహింపుము.

4. ఉత్తర ద్వారం వద్ద ఉత్తరాభిముఖులై-

ఓం అస్యప్నశ్చ మా అనవద్రాణ శీరతో
గోపాయేతా మితి చంద్రమా వా అస్యప్నో వాయురనవ
ద్రాణ స్తౌ ప్రపద్యే తాభ్యాం నమోఽస్తు తౌ మోత్తరతో గోపాయేతామితి ।

- పా.గృ. 3-4-17

హే ఈశ్వరా! ఈ ఉత్తర ద్వారాన్ని చంద్రుడు మరియు వాయువు రక్షించునట్లు కటాక్షింపుము. ఆ ప్రాకృతిక దేవతలకును మా నమస్సులు. వాటిని మేము చక్కగా వినియోగించుకొందుము గాక!

మరొకసారి తూర్పు లేదా ప్రధాన ద్వారం వద్దకు వచ్చి ఈక్రింది మంత్రంతో ప్రార్థన చేసుకోవాలి.

ఓం ధర్మస్థూభారాణం శ్రీ సూర్యమహారాత్రే ద్వార ఫలతే,
 ఇంద్రస్య గృహో వసుమంతో వరూధిన స్తానహం ప్రపద్యే
 సహస్రజయా పశుభిః సహ, యన్మే కించిదస్త్వ పహాతః
 సర్వగణః సభాయః సాధు సంవృతః సం మతస్తాం త్వా శాలే అరిష్టవీరా
 గృహో నః సంతు సర్వతః - పా.గృ. 3-4-18

హే సర్వేశ్వరా! నీ కృపవలన మా ఈ గృహ ప్రధాన ద్వారం మాకు
 ధర్మ స్తంభ మగునుగాక! మమ్ము ధర్మాత్ములగుటకు ప్రేరేపించునుగాక! అహోరాత్రాలు
 సూర్య చంద్రులు ద్వారపాలకులవలె మాయింటిని రక్షించునట్లు అనుగ్రహింపుము.

మేము ఆ యా ఋతువుల కనుకూలమైన హోమద్రవ్యాలతో నిత్యాగ్ని
 హోత్రులమై మా పరిసరాలకు మేలు చేయువారము అగుదుముగాక! మా యిల్లు
 ధనధాన్యాలతో, ఆవు దూడల అరువులతో చిన్న పిల్లల కేరింతలతో ఆనందదాయక
 మగునుగాక! ఐంధుమిత్రుల, సాధుమహాత్ముల రాకపోకలతో కళకళ
 లాడుచుండునుగాక!

అట్టి ఓ మా గృహమా! నీకును మా నమస్కారము - మేమును నిన్ను
 చక్కగా నిర్వహించు కొందుముగాక! (Maintain చేసుకొందుముగాక) మా యింట
 సువీరులు ఉద్భవించి నాకును, నీకును యశస్సును కలిగింతురుగాక!

పై ప్రార్థన క్రియలన్నీ పూర్తయిన పిదప యజమానులు తిరిగి యజ్ఞవేదిక
 వద్దకు వచ్చి వారి వారి స్థానాలలో ఆసీనులు కావాలి. యజ్ఞక్రియ సమాప్తికొరకు
 ప్రాతఃకాల సాయంకాల హవనమంత్రాలతో ఆహుతులిచ్చి, గాయత్రీ మంత్రంతో
 విచ్చేసిన ఐంధుమిత్రులతో ఒక్కొక్క ఆహుతి నిప్పించవలెను. వారు కూడా యజ్ఞంలో
 భాగస్వాములైనట్లు సంతృప్తిచెందుదురు. చివరగా మరొకసారి “యదస్య తర్కతో
 త్యరీచమ్..... అనే మంత్రంతో స్వీష్టకృదాహుతి నిచ్చి మూడు పర్యాయాలు “సర్వం
 వై పూర్ణం స్వాహా” అంటూ గిన్నెలో మిగిలిన నేతిని, హోమద్రవ్యాలను అగ్నిహోత్రానికి
 అర్పించాలి.

ప్రణాపత్యావరణి

(ప్రణాపతయే అని మునుసులో అనుకుని స్వాహా ఇదం ... అని ఐదుగురుకు
 చదువాలి)

ఓం ప్రజాపతయే స్వాహా । ఇదం ప్రజాపతయే - ఇదం న మమ ॥ (పా. గృ 1-11-3)

ప్రధానహోమ మంత్రములు

(నెయ్యితోనే అహుకుల నివ్వాలి)

ఈ క్రింది మంత్రాలను ముండన, నమావర్తన, వివాహ సంస్కారంలో ముఖ్యంగా ఇవ్వాలి. దైనిక మరియు భృహత్ యజ్ఞంలో అవసరము లేదు.

(సంస్కార విధి సామాన్య ప్రకరణంలో ఈ నాలుగు ప్రధాన హోమ ముని వ్రాసారు. హిందీ సంస్కార విధి చూడగలరు.)

ఓం భూర్భువః స్వః । అగ్న ఆయుంషి పవస ఆ సువోర్జమిషం చ నః ।

అరే బాధస్వ దుచ్చునామ్ స్వాహా । ఇదమగ్నయే పవమానాయ-ఇదం న మమ॥

ఓం భూర్భువః స్వః । అగ్నిర్ ఋషిః పవమానః పాంచజన్యః పురోహితః ।

తమీమహే మహాగయమ్ స్వాహా ॥ ఇదమగ్నయే పవమానాయ-ఇదం న మమ ॥

ఓం భూర్భువః స్వః । అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చః సువీర్యమ్ ।

దధ్రద్రయిం మయి పోషం స్వాహా ॥ ఇదమగ్నయే పవమానాయ-ఇదం న మమ॥

(ఋ. మం. 9. సూ 66. మం 19, 20, 21)

ఓం భూర్భువః స్వః । ప్రజాపతే నత్వదేతాన్యన్యో విశ్వజాతాని పరితా బభూవ ।

యత్కామాస్తే జాహుమ స్తన్నో ఆస్తు వయం స్యామ పతయో రయాణామ్ స్వాహా॥

ఇదం ప్రజాపతయే - ఇదం న మమ ॥ (ఋ. మం. 10, సూ 121. మం 10)

అష్టాజ్యాహుతి మంత్రములు

(అష్ట - ఎనిమిది; అజ్ఞం - నెయ్యి; అహుతి - ఈ ఎనిమిది అహుతులు నేతితోనే వేయాలి, సామగ్రి ఉపయోగించరాదు. ఈ మంత్రాలను దైనిక మరియు భృహత్ యజ్ఞంలో అవసరము లేదు. (ఈ అహుతులను ఏయే సంస్కారంలో ఇవ్వాలి? ఆ సందర్భంలోనే దయానంద సరస్వతి గారు నిర్దేశించారు. వివరాలకు హిందీ సంస్కార విధి చూడగలరు)

ఓం త్వం నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య హేళోఽవ యాసీసీష్టాః ।

యజిష్ఠో వహ్నితమః శోశువానో విశ్వా ద్వేషాంసి ప్రముముగ్ధ్యస్మత్ స్వాహా ॥

ఇదమగ్నీవరుణాభ్యామ్ - ఇదం న మమ ॥

(ఋ. మం. 4. సూ 1.4) (పాఠ. కా 1. క. 2. సూ 8)

ఓం స త్వం నో అగ్నేఽవమో భవోతీ నేదిష్ఠా అస్యా ఉషసో వ్యుష్టే ।
అవ యక్ష్య నో వరుణం రరాణో వీహి మృళికం సుహవో న వీధి స్వాహా ॥
ఇదమగ్నీవరుణాభ్యామ్ - ఇదం న మమ ॥ (ఋ. మం. 4. సూ 1. 5)

ఓం ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవమద్యా చ మృళయ ।
త్వా మవస్య రాచకే స్వాహా ॥ ఇదం వరుణాయ - ఇదం న మమ ॥
(ఋ. మం. 1. సూ 25. మం. 19)

ఓం తత్త్వా యామి బ్రహ్మణా వందమానస్తదా శాస్తే యజమానో హవిర్భిః ।
అహేళమానో వరుణేహ బోధ్య రుశం స మా న ఆయుః ప్రమోషే స్వాహా ॥
ఇదం వరుణాయ - ఇదం న మమ ॥ (ఋ. మం. 1. సూ 24. మం. 11)

ఓం యే తే శతం వరుణ యే సహస్రం యజ్జియాః పాశా వితతా మహాన్తః ।
తేభిర్నో అద్య సవితోత విష్ణు ర్విశ్వే ముంచంతు మరుతః స్వర్కాః స్వాహా ॥
ఇదం వరుణాయ సవిత్రే విష్ణవే విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో మరుద్భ్యః స్వర్కేభ్యః -
ఇదం న మమ ॥ (కాత్య. శ్లో. 25-1-11)

ఓం అయాశ్చాగ్నే ఽస్యనభిశస్తి పాశ్చ సత్య మిత్త్యమయాఽసి ।
అయా నో యజ్ఞం వహస్యయా నో ధేహి భేషజమ్ స్వాహా ॥
ఇదమగ్నయే అయసే - ఇదం న మమ ॥ (కాత్య. శ్లో. 15-1-11)

ఓం ఉదుత్తమం వరుణ పాశమస్మదవాధమం వి మధ్యమం శ్రధాయ ।
అథా వయమాదిత్య వ్రతే తవానాగసో అదితయే స్యామ స్వాహా ॥
ఇదం వరుణా యాఽదిత్యా యాదితయే చ - ఇదం న మమ ॥

(ఋ. మం. 1. సూ 24. మం. 15)

ఓం భవతం నః సమనసౌ సచేతసావరేపసౌ ।
మా యజ్ఞం హిగంసిష్ఠం మా యజ్ఞపతిం జాతవేదసౌ శివౌ భవత మద్య నః
స్వాహా ॥ ఇదం జాతవేదోభ్యాం - ఇదం న మమ ॥ (యజు. ఆ 5. మం. 3)

ప్రాతఃకాల హవన మంత్రములు

(నుగంధ ద్రవ్యాలు కలిపిన సామగ్రితో పాటు

నెయ్యి ఆహుతుల నివ్వవలెను)

ఓం సూర్యో జ్యోతి ర్జ్యోతిస్సూర్యః స్వాహా ॥

ఓం సూర్యో వర్చో జ్యోతి ర్వర్చః స్వాహా ॥

ఓం జ్యోతిః సూర్యః సూర్యో జ్యోతిః స్వాహా ॥

ఓం సజార్థే మేన సవిత్రా సజా రుషసేంద్రవత్యా జాషాణః సూర్యో వేతు స్వాహా ॥

(యజ. 3-9)

ఓం భూ రగ్నయే ప్రాణాయ స్వాహా ॥ ఇదమగ్నయే ప్రాణాయ-ఇదం న మమ ॥

ఓం భువ ర్వాయవే ఓపానాయ స్వాహా ॥

ఇదం వాయవే ఓపానాయ-ఇదం న మమ ॥

ఓం స్వ రాదిత్యాయ వ్యానాయ స్వాహా ॥

ఇదమాదిత్యాయ వ్యానాయ-ఇదం న మమ ॥

ఓం భూర్భువః స్వరగ్ని వాయుదిత్యేభ్యః ప్రాణాపాన వ్యానేభ్యః స్వాహా ॥

ఇదమగ్ని వాయుదిత్యేభ్యః ప్రాణాపానవ్యానేభ్యః - ఇదం న మమ ॥

ఓం ఆపో జ్యోతిరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువః స్వరోమ్ స్వాహా ॥

ఓం యాం మేధాం దేవగణాః పితర శ్వపాసతే ।

తయా మా మద్య మేధయాఽగ్నే మేధావినం కురు స్వాహా ॥

ఓం విశ్వాని దేవ సవితర్దురితాని వరాసువ । యద్భద్రం తన్న ఓ ఆసువ స్వాహా ॥

(యజ. 30-3)

ఓం అగ్నే నయ సువథా రాయే ఓ అస్మాస్విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ ।

యుయో ధ్యస్మజ్జహురాణ మేనో భూయిష్ఠాం తే నమ ఓ ఉక్తిం విధేమ

స్వాహా ॥ (యజ. 40-16)

సాయంకాల హవన మంత్రములు

ఓం అగ్నయే స్వాహా ॥ ఇద మగ్నయే - ఇదం న మమ ॥

ఓం సోమాయ స్వాహా ॥ ఇదం సోమాయ - ఇదం న మమ ॥

ఓం ప్రజాపతయే స్వాహా ॥ ఇదం ప్రజాపతయే - ఇదం న మమ ॥

ఓం ఇంద్రాయ స్వాహా ॥ ఇదం ఇంద్రాయ - ఇదం న మమ ॥

ఓం అగ్నిర్వ్యతి ర్వ్యతి రగ్నిః స్వాహా ॥

ఓం అగ్ని ర్వర్చో జ్యోతి ర్వర్చః స్వాహా ॥

ఓం అగ్నిర్వ్యతి ర్వ్యతి రగ్నిః స్వాహా ॥ (మనస్సులో)

ఓం సజార్దేవేన సవిత్రా సజా రాత్రేంద్రవత్సా జషాణోఽ అగ్ని ర్వేతు స్వాహా॥

(యజ. 3-10)

ఓం భూ రగ్నయే ప్రాణాయ స్వాహా ॥

ఇదమగ్నయే ప్రాణాయ-ఇదం న మమ॥

ఓం భువ ర్వాయవే ఽపానాయ స్వాహా ।

ఇదం వాయవే ఽపానాయ-ఇదం న మమ ॥

ఓం స్వ రాదిత్యాయ వ్యానాయ స్వాహా ॥

ఇదమాదిత్యాయ వ్యానాయ-ఇదం న మమ ॥

ఓం భూర్భువః స్వరగ్ని వాయుదిత్యేభ్యః ప్రాణాపాన వ్యానేభ్యః స్వాహా ।

ఇదమగ్ని వాయుదిత్యేభ్యః ప్రాణాపానవ్యానేభ్యః - ఇదం న మమ ॥

ఓం ఆపో జ్యోతిరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువః స్వరోమ్ స్వాహా ॥

ఓం యాం మేధాం దేవగణాః పితర శ్వేపాసతే ।

తయా మా మద్య మేధయాఽగ్నే మేధావినం కురు స్వాహా ॥

ఓం విశ్వాని దేవ సవితర్తురితాని పరాసువ । యద్భద్రం తన్న ఽ ఆ సువ స్వాహా ॥

ఓం అగ్నే నయ సువథా రాయే । అస్మాన్విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ ।

యుయో ధ్యస్మజ్జహురాణ మేనో భూయిష్ఠాం తే నమ ఉక్తిం విధేమ స్వాహా ॥

ఈ క్రింది గాయత్రి మహామంత్రాన్ని 3 లేదా 5 సార్లు పఠిస్తూ

అహుతిలావ్యాలి

ఓం భూర్ భువః స్వః తత్సవితుర్ వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ।

ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥

యజ్ఞింగు క్రింది మంత్రాలతో పూర్తి చేయండి

ఓం సర్వం వై పూర్ణం స్వాహా ॥

ఓం సర్వం వై పూర్ణం స్వాహా ॥

ఓం సర్వం వై పూర్ణం స్వాహా ॥

ప్రార్థన

ఓం తేజోఽసి తేజో మయి ధేహి ॥
 ఓం వీర్యమసి వీర్యం మయి ధేహి ॥
 ఓం బల మసి బలం మయి ధేహి ॥
 ఓం ఓజోఽసి ఓజో మయి ధేహి ॥
 ఓం మన్య రసి మన్యం మయి ధేహి ॥
 ఓం సహోఽసి సహో మయి ధేహి ॥
 సర్వే భవంతు సుఖినః సర్వే సంతు నిరామయాః ।
 సర్వే భద్రాణి పశ్యంతు మా కశ్చిద్ దుఃఖభాగ్భవేత్ ॥
 కాలే వర్షతు పర్జన్యః పృథివీ సస్యశాలినీ ।
 లోకోఽయం క్షోభరహితః సజ్జనాస్సంతు నిర్భయాః ॥
 స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేవ మార్గేణ మహీం మహీశాః ।
 గోబ్రాహ్మణేభ్యః శుభమస్తు నిత్యం లోకా స్సమస్తాః సుఖినో భవన్తు ॥

రాష్ట్రీయ ప్రార్థన

ఓం ఆ బ్రహ్మన్ బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీ జాయతాం ఆ రాష్ట్రే రాజన్యః శూర
 ఇషవ్యోఽతివ్యాధీ మహారథో జాయతాం । దగ్ధీ ధేను ర్వేదాఽనద్వానాశుః సప్తః ।
 పురందిర్యోషా జిహ్వా రథేష్టాః । సభేయో యువాన్య యజమానన్య వీరో
 జాయతాం । నికామే నికామే నః పర్జన్యో వర్షతు । పరివత్యో న ఓషధయః
 పచ్యంతాం । యోగక్షేమో నః కల్పతామ్ ॥ (యజ. 22-22)
 బ్రహ్మన్ స్వరాష్ట్రమే హోః, ద్విజ బ్రహ్మ తే జ ధారి ।
 క్షత్రియే మహారథీ హోః, ఆరిదల్ వినాశకారి ॥
 హోవేః దుధారు గావేః, పశు అశ్వ ఆశువాహి ।
 ఆధార్ రాష్ట్రే కీ హోః, నారీ శుభగ్ సదా హి ॥
 బలవాన్ సభ్యో యోద్ధా, యజమాన్ పుత్ర హోవేః,
 ఇచ్ఛానుసార్ వర్షేః, పర్జన్య తాప దోవేః ॥
 పల్ పూల్ సే లదీహోః, ఔషధ్ అమోమ సారి ।
 హో యోగ క్షేమకారి, స్వాధీనతా హమారి ॥ బ్రహ్మన్ ॥

శాంతిపాఠ మంత్రము

ఓం ద్యౌః శాన్తి రన్తరిక్షం శాన్తిః పృథివీ శాన్తి రాపః శాన్తిరోషధయః శాన్తిః ।
 వనస్పతయ శాన్తి ర్విశ్వేదేవా శాన్తిర్భువనా శాన్తిః సర్వం శాన్తిః
 శాన్తిరేవ శాన్తిః సామా శాంతి రేధి ॥ (యజు. 36-17)

వినాదాలు

జోబోలే సో అభయ్	-	వైదిక్ ధర్మ కీ జై ।
గురు విద్వానంద్ కీ	-	జై ।
స్వామి దయానంద్ సరస్వతి కీ	-	జై ।
మర్యాద పురుషోత్తముడు శ్రీరామచంద్ర కీ	-	జై ।
యోగిరాజ్ శ్రీకృష్ణ కీ	-	జై ।
ఆర్యసమాజ్	-	అమర్ రహే ।
గోమాతా కా	-	పాలన్ క రో ।
వేద్ కి జ్యోతి	-	జల్మి రహే ।
ఓం కా ఝుండా	-	ఊంచా రహే ।

అనంతరం యజ్ఞప్రార్థన, భజనలు, సత్సంగం, యథోచిత సత్కారాలు జరపాలి.
 అందరూ తృప్తిపడి వెళ్ళేటప్పుడు ఈ క్రింది మంత్రంతో యజమానులకు ఆశీస్సులు
 పలకాలి.

ఓం సర్వే భవంతీ + అత్ర + అనందితాః సదా భూయానుః

స్వర్గస్తు యజమానాః

ఓ గృహయజమానులారా! మీ కోరికలన్నీ సఫలములగునుగాక! మీరంతా
 ఈ యింటిలో నదా అనందముగా నుందురుగాక! మీరంతా అభ్యుదయ
 నిః శ్రేయసాలను పొందుదురుగాక! అనంతరం వైదిక శాంతిపాఠంతో ముగించాలి.

చాలా మంది భక్తులు కోరుటచే శిలాన్యాస విధిని దీనికి అనుబంధంగా
 చేర్చుచున్నాము.

అ విధంగా శిలాన్యాసం జరుపుకోవటం మంచిది.

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

అనుబంధం

శిలాన్యాస విధి (భూమిపూజ - శంఖుస్థాపన)

ఒక గృహాన్ని నిర్మించాలంటే ముందు స్థలాన్ని ఎంచుకొని ముళ్ళచెట్లు, రాళ్ళు తొలగించి చదును చేసుకోవాలి. మంచి ఆర్మిటెక్ట్ ఇంజనీయరుతో ప్లాను గీయించుకొని, పునాదులు తీయుటకు భూమిపై ముగ్గుతో గీతలు గీయించుకోవాలి. వారు సూచించిన చోట పునాది తీసి అక్కడ భూమిపూజ జరుపుకోవాలి. దైవ ప్రార్థన చేసుకొని మొదటి రాయిని (గ్రనైట్‌ను) భూమిపై స్థిరపరచుకోవాలి. దానినే కొందరు శంఖుస్థాపన క్రియ అంటారు. మధ్య కాలంలో శంఖువును ఆ రాయిక్రింద ఉంచేవారేమో తెలియదు. దీనినే ఆంగ్లంలో Laying Foundation Stone అంటారు. ఆ క్రియను సంస్కృతంలో శిలాన్యాసవిధి అంటారు. ధృఢమైన శిలను పునాది రాయిగా వేసేవారు. ఆ విధంగా వేసే ముందు దాని క్రింద వేదాలను, వానితో బాటు వారి కుటుంబ పరిచయాన్ని, 1,2 ఫోటోలను ఒక గట్టి రేకుపెట్టెలో పెట్టి నీరు పోకుండా సీలువేయించి పెట్టేవారు. ఇప్పుడు మనం కూడా ఆ విధంగా చేయటం మంచిది. కాలాంతరంలో ఆ గృహం శిథిలమైపోయినా భావితరాలకు ఆ విషయాలు కొన్ని తెలుస్తాయి.

లోకంలో ఆ క్రియ పౌరాణికంగా అనేక ప్రకారాలలో జరుగుచున్నది. దానికి వైదిక పద్ధతిలో ఆర్యవిద్వాంసులు కొందరు వ్రాశారు. వాటిలో కీ.శే. పం. మదన మోహన విద్యాసాగర్ గారు వ్రాసింది కొంత విశాలంగా ఉంది. వారు నూచించిన విధి విధానాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి. ముందుగా సంధ్యావందనం, స్తుతి ప్రార్థనోపాసనలు, స్వస్తివాచన, శాంతికరణములు, దైనిక అగ్నిహోత్రవిధిలో సర్వం వై పూర్ణం స్వాహా కాకపూర్వమే యజ్ఞ వేదిక నుండి లేచి ఈ క్రింది విధివిధానాలు, చేసి అనంతరం ప్రధానహోమం చెయ్యాలి.

(ప్రథమవిధి - ధ్వజస్థాపన)

గృహప్రవేశ విధిలో చేసినట్లే ముందుగా మంత్ర పూర్వకంగా ధ్వజస్థాపన క్రియ చెయ్యాలి.

(ద్వితీయవిధి - జలప్రోక్షణం)

పునాదికి నాలుగు వైపులా తూర్పు, దక్షిణ, పడమర, ఉత్తర దిశలలో మంత్రపూర్వకంగా గృహప్రవేశ విధిలోవలె జల ప్రోక్షణం చేయాలి (కొబ్బరి నీరుతో కూడా జరుపవచ్చు).

(తృతీయవిధి - భూమిపూజ) శిలాన్వాసం

అనంతరం భూమిపూజ ఈ క్రింది మంత్ర వాక్యాలతో కలశంలోని జలాన్ని పునాది వేసే చోట ప్రోక్షించాలి.

1. ఓం స్యోనా పృథివీ నో భవాన్మక్షరా నివేశనీ - యజుర్వేదం (35-21)

ఓ భూమాతా! కరుణించి నీవు మాకు నుఖదాయనివి కమ్ము. కష్టరహిత ఆశ్రయము నిమ్ము.

2. ఓం ధృహస్వ దేవి పృథివి స్వస్తయే - యజుర్వేదం (11-69)

“ఓ దివ్య గుణయుక్త భూమాతా! నీవు మాకు శుభముల నిచ్చుచు ధృఢముగా నుండుము” అని ప్రార్థించి అనంతరం శిలను పట్టుకొని...

3. ఓం స్యోనం ధృవం ప్రజాయై ధారయామి తే + అశ్వానం

దేవ్యాః పృథివ్యా ఉపస్థే!

తమా తిష్ఠానుమాద్యా సువర్చా దీర్ఘం త ఆయుః సవితా కృణోతు ॥

- అథర్వవేదం (14-1-47)

ఓ భూమాతా! దివ్యగుణమయిన నీ ఒడిలో ఈ ధృఢమైన శిలను ఉంచుచున్నాను. దీనిపై నిర్మించబోవు ఇంటిలో నేను, నా పరివారం నివసించ కుతూహల పడుచున్నాము. కనుక ఓతల్లీ! దీనిని నీ ఒడిలో స్థిరపరచుకొని మాకు నుఖశాంతులను, విశ్రాంతిని ప్రసాదించుము. జగదుత్పాదక సవితాదేవుడు మా ఆయువును దీర్ఘంచేయును గాక!

పై మంత్రంతో భూమాతను ప్రార్థించి ఆ శిలను కంకర, సిమెంటు వేసిన పునాదిలో స్థాపించాలి. అట్లే మరికొన్ని రాళ్ళను స్థాపించి ఈ క్రింది మంత్రంతో పరమేశ్వర ఉపస్థానం చెయ్యాలి.

4 ఓం ద్రువా దౌర్ ద్రువా పృథివీ ధృవం విశ్వమిదం జగత్ ।

ద్రువానః పర్వతా ఇమే శాలామిమాం ద్రువాం కురు ॥

హే సర్వ జగద్రక్షక పరమేశ్వరా! ఏ విధంగా సూర్యుడు తన స్థానంలో స్థిరంగా ఉన్నాడో, పృథివి తన స్థానంలో ఉందో, ఆకాశంలోని గ్రహ నక్షత్రాదులన్నీ వాటి వాటి స్థానాలలో స్థిరంగా ఉన్నాయో, ఈ భూమిపై పర్వతాలు స్థిరంగా ఉన్నాయో అట్లే ఈ శిలపై మేము నిర్మించ బోవు గృహాన్ని స్థిరంగా ఉంచుమని వేడుకొంటున్నాము.

చతుర్థవిధి - (ప్రధాన హోమము)

పై విధంగా శిలాన్యాసం జరిపి మరల యజ్ఞ వేదిక వద్దకు వచ్చి అసీనులై ఈ ప్రధాన హోమం చెయ్యాలి.

సూచన : ఈ పుస్తక ప్రారంభంలో వేదాలలో ఆదర్శ గృహం అనే ప్రకరణంలోని 8 వేదమంత్రాలతో చివర స్వాహాకారం పలుకుతూ 8 అహుతులివ్వాలి.

(పంచమ విధి - పూర్ణాహుతి)

అనంతరం మరొకసారి “యదస్యకర్మణోఽత్య రీచమ్.....” మంత్రంతో స్వీష్టకృదాహుతి, ప్రజాపత్యాహుతుల నిచ్చి “సర్వం వై పూర్ణం స్వాహా” అనే మంత్రంతో 3 పర్యాయాలు పూర్ణాహుతుల నివ్వాలి.

(షష్ఠమ విధి - పరమేశ్వరుని ఉపస్థానం) .

ఓం అదభ్యేభిః సవితః పాయుభిష్టం శివేభిరద్య పరిపాహి నో గయమ్ ।

హిరణ్య జిహ్వా సువితాయ నవ్యసే రక్షా మాకిర్నో అఘశంస ఈశత ॥

- యజుర్వేదం (33-69)

హే జగదుత్పాదక సవితా పరమేశ్వరా! సర్వసంరక్షక సర్వేశ్వరా! కరుణించి మా సంతాన ధన గృహాదులను అన్ని వైపులనుండి రక్షింపుము. దుష్టులనుండి, శత్రువులనుండి మమ్ము రక్షింపుము. తద్వారా మేము సంపదలను వృద్ధిపరచుకొని, వాటిని లోక కల్యాణమునకు వినియోగింతుముగాక!

దుష్టులు దుర్మార్గులు మమ్ము పాలింపకుందురు గాక! మంచి వారినే మేము
ఎన్నుకుందుము గాక!

అనంతరం పురోహితులు, పెద్దలు అశీర్వచనాలు చెప్పి శాంతి పాఠంతో
కార్యక్రమాన్ని ముగించాలి.

మంగళకామన :

ఓం సత్యా: సంతు యజమానస్య కామా:

ఓం సఫలా: సంతు యజమానస్య కామా:

ఓం భద్రా: సంతు యజమానస్య కామా:

ఓం పూర్వా: సంతు యజమానస్య కామా:

ఓం ఇంద్ర త్రేష్ఠాని ద్రవిణాని ధేహి

చిత్తిం దక్షస్య సుభగత్వ మస్మే,

పోషం రయీణాం, అరిష్టిం తనూనాం,

స్వాద్భానం వాచః, సుదినత్వ మహ్నోమే॥

- ఋగ్వేదం (2-21-6)

హే ఇంద్ర! నర్వైశ్వర్యవ్రదాతా! ఈ యజమానులకు శ్రేష్ఠమైన
(న్యాయార్థితమైన) ధనమును పుష్కలంగా ప్రసాదింపుము. దక్షతగల చిత్తమును,
సౌభాగ్యమును - దానితో పుష్టితుష్టులను, నిరోగమైన శరీరాన్ని, వాక్కులో మధురతను
ప్రసాదింపుము. ప్రతిదినము శుభదిన మగునట్లు అనుగ్రహింపుము.

అనంతరం వైదిక శాంతిపాఠంతో శిలాన్యాసవిధిని ముగించవలెను.

“సర్వే భవంతు సుఖినః, సర్వేసంతు నిరామయాః”

అందరూ సుఖశాంతులతో నిరోగురై వర్ధిల్లుదురు గాక !

ఓం శాంతి శాంతి శాంతి:

సుమ్మార్లి డా॥ కోడూరి సుబ్బారావు గారి ఇతర రచనలు

వేదాలలో నూర్యకిరణ చికిత్స (40-00), వేదాలలో జలచికిత్స (20-00), వైదిక క్రాంతి పథం (15-00), అగ్నిహోత్ర వైజ్ఞానిక స్వరూపము (15-00), దౌవృదిని (ఋషుల దృష్టిలో గర్భిణీస్త్రీ) (20-00), అగ్నిహోత్ర రాసాయనిక విశ్లేషణ (20-00), గర్భధాన విజ్ఞానము (30-00), మానవ ధర్మము (20-00), అశ్వినీ దేవతలు (20-00), సంధ్యా వందనము - వైజ్ఞానిక సమాలోచనము (20-00), అగ్నిహోత్ర ఆధ్యాత్మిక స్వరూపము (30-00), గంగాధర శివుడు (5-00), గోమాత (30-00), గాయత్రీ విజ్ఞానం (50-00), జననీ జన్మభూమిశ్చ స్వర్గాదపి గరీయసీ (60-00), స్వాతంత్ర్య సముపార్జనలో మహర్షి దయానందుడు (10-00), దైనిక అగ్నిహోత్రవిధి (4-00), మన ఇతిహాసం (70-00), మన వేదశాస్త్రాల పరిచయం (50-00), చతుర్దశ భువనములు (10-00), ఐతరేయోపనిషత్తులోని సృష్టికథ (10-00), యుగపురుషుడు శ్రీ కృష్ణుడు (8-00), వైదిక వివాహ వైశిష్ట్యము (8-00), ధర్మవీర్ పం. లేఖరామ్ (3-00), వేదాలలో అప్పరస గంధర్వులు (2-50), యజ్ఞోపవీత వైశిష్ట్యము (2-00), లక్ష్మీ సూక్తము (2-00), శాంతి ప్రార్థన (2-00), దగ్రేట్ గాయత్రీ (2-00), వైదిక అర్థనీతి (2-00), బ్రహ్మచర్య విజ్ఞానము (15-00), శ్రీ దయానంద వృద్ధయము (12-00), స్వరాజ్య సంగ్రామంలో ఆర్యసమాజము (8-00), సత్యధర్మవిచారణ (6-00), వైదిక సంస్కృతిలో వానప్రస్థాశ్రమం (10-00), మరణానంతరం జీవుని ప్రయాణము (40-00), ప్రణవ స్తోత్రం (10-00), అహల్య రాయిగా మారలేదు (2-00), దయానందుని ఆదర్శరాజ్యం (1-00), మాతాపుత్రికల జ్ఞానచర్చ (60-00), వేదాల వెలుగు చూపే ఆర్యసమాజము (20-00), వైదిక సరస్వతీ స్తోత్రము (10-00), అగ్నిహోత్రం 100% వైజ్ఞానికం (60/-), పెండ్లినాటి ప్రమాణాలు (40/-), వేదాలలో వర్షేష్టి విజ్ఞానం (25/-), వేదాలలో మనో విజ్ఞానం, వైదిక జన్మదిన వేడుక, వైదిక సుప్రభాతం, శాంతి సూక్తము, దేవుడు-జీవుడు-ప్రకృతి, శివరాత్రి రహస్యం, పండుగల పరమార్థం, వైదిక గృహప్రవేశ విధి (శిలాన్యాస విధి సహితం) (30-00)

శివసంకల్ప సూక్తము

ఓం యజ్ఞాగ్రతో దూరముదైతి దైవం తదు సుప్తస్య తదైవైతి,
దూరంమం జ్యోతిషాం జ్యోతిరేకం, తన్నే మనః శివసంకల్పమస్తు .

ఓం యేన కర్మాణ్యపసో మనీషిణో యజ్ఞే కృత్వాంతి విదథేషు ధీరాః,
యదపూర్వం యక్షమన్తః ప్రజానాం, తన్నే మనః శివసంకల్పమస్తు .

ఓం యత్రక్షావ ముత చేతో ధృతిశ్చ యజ్ఞోతిరంతరమృతం ప్రజాసు,
యస్మాన్న ఋతే కిం చన కర్మ క్రియతే, తన్నే మనః శివసంకల్పమస్తు .

ఓం యేనేదం భూతం భువనం భవిష్యత్ పరిగృహీతమమృతేన సర్వమ్,
యేన యజ్ఞస్తాయతే సప్తహోతా, తన్నే మనః శివసంకల్పమస్తు .

ఓం యస్మిన్ ఋచః సామ యజాగ్ంషి, యస్మిన్ ప్రతిష్ఠితా రథనాభావివారాః
యస్మింశ్చిత్తగ్ం సర్వమౌతం ప్రజానాం, తన్నే మనః శివసంకల్పమస్తు .

ఓం సుషారథిరశ్వానివ యన్మసుష్యాన్ నేనీయతే ౨ భీశుభిర్వాజిన౨ ఇవ,
హృత్ ప్రతిష్ఠం యదజిరం జవిష్ఠం, తన్నే మనః శివసంకల్పమస్తు .

(యజుర్వేదము 34-1వ నుండి 6 వరకు)

ఈ మంత్రాలలో ఎప్పుడైనను ప్రార్థన చేసుకోవచ్చును. విశేషించి అర్థ
భావనతో వీటిని శయన కాలమున పఠించినచో దుఃస్వప్నాలు రావు.

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

ఓం బ్రహ్మోపరం యుజ్యతాం బ్రహ్మపూర్వం
బ్రహ్మస్తతో మధ్యతో బ్రహ్మ సర్వతః
అనావ్యాధాం దేవపురాం ప్రపద్య
శివా సోమనా పతిలోకే విరాజుః - అథర్వవేదం (14-1-64).

ఓ వధూ! గృహలక్ష్మీ! బ్రహ్మను - పరమేశ్వరుని వెనుక, ముందు, చివర, మధ్యలో కూడా నిండి ఉన్నాడని గుర్తించు. “తదంతరస్య సర్వస్య తదు సర్వస్య బ్రహ్మతః” (య.జు.40) అని చెప్పినట్లు అతడు సర్వవ్యాపకుడు. సర్వాంతర్యామి. నీవు వ్యాధిరహితమైన దేవపురమున నీ పతిగృహమునకు చేరి అచట కల్యాణకారిగాను, సుఖదాయినివిగాను ఉండుము.

ఓ వధూ! నీవు పతి కుటుంబంలో విరజిల్లు - ప్రశంసనీయరాలువుగా వర్ధిల్లు.

O Bride! Find the supreme God, as a guard all around you. May you shine in the family of your husband as a helping hand and being gracious. Let the home of your husband be free from diseases, like an abode of the Gods.

పత్నియే గృహనికి స్వామిని

**పూషా త్వేతో నయతు హస్తగృహ్య
అశ్వినా త్వా ప్రవహతాం రథేన
గృహన్ గచ్ఛ గృహపత్నీ యథా సో
పశినీ త్వం విదథమా వదాసి ||**

- ఋగ్వేదం (10-85-26), అథర్వ (14-1-26)

ఓ వధూ! పూషాదేవత నిన్ను చేయిపట్టుకుని పితృ గృహమునుండి తీసుకొని పోవు గాక! అశ్వినీకుమారు లిద్దరూ నిన్ను పతిగృహము వరకు చేర్చుదురుగాక! నీవు పతిగృహమునకు చేరి అచట ఆ యింటికి గృహ స్వామినివి, అగుదువు గాక! అచట సంయమ జీవనమును గడుపుచూ యజ్ఞయాగాదులలో, సత్సంగములలో, జ్ఞాన చర్చలలో చక్కగా భాషింతువుగాక!

O! Bride! May the Lord Pusha, holding your hand, lead you from the house of your parents. May the God's Ashwinis, drop you by chariot at the house of your husband and be the mistress there. May you leading a pious life take part in the academic discussions, which are held at the time of the yajna yagas and sacrifices.

Published by :

GAYATRI ASHRAM TRUST

12-10-586/6, Arya Samaj-Vyasnagar, Medibavi,

Warasiguda, Secunderabad - 500 061.

Cell : 9290604641.